

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

LETO XXII. Štev. 113

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka - Cena 18 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA USTANOVLJENA 8. OKTOBRA 1934 - MED NARODNOOSVobodilno borbo je izhajala kot 14-dnevnik in tednik od osvoboditve DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK NATO PA KOT TEDNIK - OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

Na dan zmage

Narodi Jugoslavije s Komunistično partijo na čelu so v drugi svetovni vojni uredili ne samo temeljno narodno vprašanje, osvoboditev dežele izpod zverinske okupacije in njenega uničujočega programa, marveč so v okviru tega uredili tudi vsa tista vprašanja, ki so privedla bivšo Jugoslavijo do klavnega zloma. V osvobodilni vojni so delavski razredi in narodi Jugoslavije naposled strmoglavili izdajalsko buržoazijo in upostavili svojo revolucionarno oblast, uredili narodno vprašanje in skovali močno revolucionarno vojsko. Tako so bili položeni temelji nove, socialistične Jugoslavije.

Prav sričo takšne revolucionarne vsebine osvobodilne vojne so lahko narodi Jugoslavije kljubovali vsej ostrini spopada in zmagali in njem. Zato so izpričali v njem nesluteno junaštvo in vztrajnost ter kljubovali vsem njegovim grozotam. Zato so morali to štiriletno vojno zaključiti tudi nekoliko pozneje kakor drugi.

Titova Jugoslavija je dobrih deset let baje nepretrgani in vztrajni boj za ohranitev svoje neodvisnosti in za mir na svetu. Ta boj zlasti včasih ni bil lahek. Zahteval je tudi nadčloveške napore in požrtvovalnost. V tem boju smo preizkusili vse naše narodne vrednote. Bili smo primorani žrtvovati tudi človeška življenja. Kakor v vojni, ko je pomnilna osvobodilna borba v Jugoslaviji zavest in dvigala moralo zaslužene Evrope, tako je v hladni vojni in blokovski zaostrenosti pomnilno njeno stališče in njen boj za mir in za sodelovanje med narodi vest človeštva.

Zdaj so ti in takšni časi za nami. Vso veljavo so izgubila gledišča tistih ljudi in sil, ki so mislili ali ki mislijo, da je moč z vojno urediti pereča vprašanja sodobnega sveta. Zdaj so se na vsaki celini zganile velikanske

sile v boju za mir. To velja tembolj, ker bi pomenila sprožitve nove vojne ob uporabi atomskega orožja širom po svetu za vse ljudi nesmisel in zločin.

Vse kaže, da stojimo na pragu nove dobe. Razdelitev sveta na bloke postaja čedalje bolj anahronizem. Mednarodno sodelovanje ter mirna in aktivna koeksistenca med deželami z različnimi družbenimi sistemi se je močno uveljavila in postaja čedalje bolj praksa v stikih med državami in narodi.

Mirna in aktivna koeksistenca se že uveljavlja kot edina alternativa sedanjega sveta v boju za mir. V takšni politiki je izražen tudi objektivnejši pogoj družbenega napredka, družbene prumeritve. Napredna preobrazba družbe v smeri socializma je postala splošen, svetovni proces. Ta proces preobrazbe sveta čedalje bolj izpodkopava družbeno podlago vojne. Zato se postavlja vprašanje razorožitve, nekoč ideja sanjačev, v sedanjih razmerah mnogo »bliže« in v mnogo bolj realnih oblikah.

Kot neomajni borec za neodvisnost in enakopravnost, za mir na svetu si je pridobila Jugoslavija ogromen moralni ugled. Osebnost našega predsednika Tita ni več legendarna in znana širom po svetu samo po spretnosti v vodenju revolucionarne vojne. Njega so kot neupogljivega boreca za mir, kot nosilca ideje o aktivni koeksistenci, politike, katere cilj je enakopravno sodelovanje med vsemi državami in narodi, z navdušenjem sprejeli milijoni ljudi na več kontinentih.

Ko praznujejo narodi Jugoslavije Dan zmage v osvobodilni vojni, so ponosni tudi na vse druge zmage, ki so jih pod Titovim vodstvom izbojevali v boju za socializem in neodvisnost, za mir na svetu.

Trgovinska pogajanja z Norveško

Beograd, 14. maja (Tanjug). Konec maja se bodo začela v Beogradu trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Norveško. Stavili bodo nove sezname blaga za trgovinsko menjavo v prihodnjem poslovnem letu. Norveška delegacija bo prispela v Beograd 25. maja.

Trgovinski sporazum s Finsko podaljšan

Beograd, 14. maja (Tanjug). Trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Finsko je podaljšan za eno leto - od 1. julija letos do 30. junija prihodnje leto. Veljavnost sporazuma je bila podaljšana z izmenjavo not med predstavnikmi državnega tajništva za zunanje zadeve in finskim poslanikom v Beogradu.

SVETOZAR VUKMANOVIČ V BONNU GOSPODARSKA POGAJANJA med našo deželo in Nemčijo

Bonn, 14. maja (Tanjug). Davi je prispel v Bonn podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, ki se bo na povabilo bonnske vlade mudil v Zahodni Nemčiji devet dni. Jugoslovanskega gosta, ki ga na potovanju spremljajo veleposlanik v sekretariatu za zunanje zadeve Stane Pavlič ter svetnika Dular in Kolendić, so sprejeli na postaji podkancler dr. Franz Blücher in državni sekretar v ministrstvu za gospodarstvo dr. Westrick ter jugoslovanski veleposlanik dr. Mladen Iveković.

Med svojim bivanjem v Zvezni republiki Nemčiji bo imel Svetozar Vukmanović razgovore s kanclerjem Adenauerjem, podkanclerjem Blücherjem, ministrom za gospodarstvo Erhardtom,

Potreba po sodelovanju

O vprašanju razorožitve in nemške združitve - Temeljni pomen načel miro-ljubne koeksistence - SZ pozdravlja ureditev tuniškega in maroškega vprašanja

Moskva, 14. maja. TASS poroča, da je predsednik sovjetske vlade Nikolaj Bulganin v razgovoru s sodelavcem pariškega »Monda« izjavil, da je mnogo upanja, da se bodo stiki med Francijo in Sovjetsko zvezo zboljšali. Razen tega skupnost osnovnih nacionalnih koristi Francije in Sovjetske zveze imperativno narekuje potrebo po nepretrganem sodelovanju med njima za okrepitev mira. »K temu je treba pripomniti,« je nadaljeval Bulganin, »da v danem trenutku ni nobenega mednarod-

nega problema, ki bi lahko bil nepremostljiva ovira na poti razvoja prijateljstva in sodelovanja med našima dvema deželama.« Predsednik sovjetske vlade je izrazil tudi prepričanje, da bo bližnji obisk predsednika francoske vlade Molleta in zunanjega ministra Pineauja v Moskvi prispeval k razumevanju in zbliznanju med obema deželama ter olajšal nadaljnje popuščanje mednarodne napetosti.

Na vprašanje, v katerih točkah so trenja v vprašanju razorožitve in kakšna je zveza med tem vprašanjem in nemškim problemom, je Bulganin odgovoril, da težišče zdaj ne sme biti na trenjih, marveč na iskanju poti in načinov, da bi se gledišča zahodnih držav in Sovjetske zveze v vprašanju razorožitve čim bolj zblizala. Kar se tiče Sovjetske zveze, bo tudi v prihodnje vztrajala na zmanjšanju oborožitve, preprečitvi atomskega orožja in na vzpostavitvi uspešne mednarodne kontrole. »Razorožitev in nemški problem sta dve različni vprašanji,« je rekel Bulganin. »Razorožitev je glavno vprašanje svetovne politike, vprašanje, ki ne dopušča odlašanja.« Po Bulganinovem mnenju bi »bilo napačno pogojno vezati ureditev že tako zamotanega vprašanja z ureditvijo drugih mednarodnih vprašanj, vsevstvi nemški problem.«

Potem je odgovarjal na vprašanje o koeksistenci in je rekel, da namenoma varajo javnost ali pa se sami motijo tisti, ki trdijo, da je politika koeksistence med državami z različnimi sistemi

kratkotrajna in da jo baje narekujejo samo taktični cilji. »Miro-ljubna koeksistenca ni abstraktna ideja, marveč živa stvarnost. To načelo je postavljeno kot temeljni kamen zunanje politike Sovjetske zveze ter cele vrste drugih dežel v Evropi in Aziji. To je naravno, kajti v sedanjih razmerah ni drugega izhoda. Svet ima samo dve poti: ali miro-ljubno koeksistenca ali pa najbolj rušilno vojno v zgodovini vojn. Tretje poti ni.«

Prisrčno pozdravljamo ureditev tuniškega in maroškega vprašanja, doseženo s pogajanja, je rekel ministrski predsednik Bulganin v odgovoru na vprašanje o francoski politiki v Severni Afriki. Kar se tiče alžirskega vprašanja, sovjetska vlada razume njegovo zamotanost, pripravana pa je, da je moč tudi to vprašanje urediti po mirni poti in da bo tako tudi urejeno.

finančnim ministrom Schäfferjem, sprejel pa ga bo tudi predsednik Zveznega sveta Haschel, ki nadomešča odsotnega predsednika republike dr. Theodora Heussa. Vukmanović se bo sestel tudi s predstavnikmi zahodnonemškega gospodarstva, razen tega pa si bo ogledal več industrijskih podjetij, tako tovarne v Deutzu, avtomobilske tovarne »Volks-wagen« v Wolfsburgu, pristanišče

Svetozar Vukmanović

naprave in ladje delnice v Hamburgu, tovarne »Mercedes« v Stuttgartu in nekatera podjetja na Bavarskem.

Svetozar Vukmanović vrača obisk zahodnonemškemu ministru za gospodarstvo dr. Erhardtu, ki je bil lani v Jugoslaviji.

Bonn v zagati

zaradi neposrednih stikov med Francijo in SZ v perečih mednarodnih vprašanjih

Bonn, 14. maja (Tanjug). Zahodnonemški tisk pripisuje velik pomen obisku Guyja Molleta in Christiana Pineauja v Sovjetski zvezi.

»Frankfurter Rundschau« navaja tri momente, ki naj bi odpirali perspektive za uspeh francosko-sovjetskih razgovorov: 1. podpora predsednika Tita namorom za zbliznanje med Vzhodom in Zahodom, 2. nova načela sodelovanja, za katera so se izrekle nekatere članice Atlantske zveze, in 3. francoska pobuda, naj bi se OZN bolj kakor doslej zavzela za razširitev sodelovanja med narodi. Časnik poudarja kot po-

membno značilnost sedanjega svetovnega položaja dejstvo, da v prizadevanju v tej smeri nastopata kot partnerja Francija in Jugoslavija, deželi z različno notranjo ureditvijo.

»Frankfurter Allgemeine Zeitung« pravi, da se je Sovjetski zvezi z opustitvijo Stalinove politike posrečilo, nenebit se izolacije in da je Moskva v zadnjem času postala središče mednarodnih srečanj. Časnik smatra za razumljivo, da kancler Adenauer ni naklonjen takšnemu razvoju. Bonnška vlada, poudarja časnik, ne more mirno gledati najnovjših dogodkov, stikov v Moskvi, francoske pobude in nedavne izjave bivšega britanskega ministrskega predsednika Churchilla v Aachen-u o potrebi, da bi SZ pristopila k Atlantski zvezi. Ti dogodki, zaključuje časnik, utegnejo v Zahodni Nemčiji okrepitev pritisk na vlado, naj ne odloga še nadalje razgovorov s Sovjetsko zvezo.

Taborišča internirancev bodo v SZ ukinjena

Moskva, 14. maja. (AFP). Neki visoki funkcionar sovjetskega notranjega ministrstva je danes izjavil, da je sovjetska vlada odredila ukiniti vsa internacijska taborišča v roku enega leta ali največ 18 mesecev. Odslej bodo dovoljeni edinele navadni zapori, »poboljševalne kolonije« in »skolonije za prevzgojo z delom«, ki bodo v okviru industrijskih podjetij in v katerih bodo delali zaporniki. Odslej bo prepovedano, da bi zapornike uporabljali pri zunanjih delih.

Ta izjava je bila dana med obiskom delegacije francoske Socialistične stranke v nekem taborišču za prevzgojo z delom v mestu Tuli. Francoski socialisti so danes odpotovali iz Sovjetske zveze.

Ivan Božičević pri Nehruju

New Delhi, 14. maja (Tanjug). Ivan Božičević je sinoči odpotoval iz Delhija v Kalkuto. Pred odhodom iz Delhija je ministrski predsednik Nehru sprejel predstavnik sindikatov Jugoslavije, Sovjetske zveze in Kitajske, ki so prisostvovali skupščini kongresnih sindikatov. Sinoči so jim tudi predredili sprejem, kateremu je prisostvoval Krišna Menon, več poslanec ter predstavniki sindikalnih organizacij.

O čem bodo govorili v Moskvi?

Najnovejši državniški stiki naj bi privedli do nove konference štirih velikih sil

Pariz, 14. maja (Tanjug). Francoski ministrski predsednik Guy Mollet in zunanji minister Christian Pineau bosta jutri zarana odpotovala v Sovjetsko zvezo na uradni obisk, ki bo trajal pet dni. V francoskem zunanjem ministrstvu poudarjajo, da bodo imeli v Moskvi po dogovorjenem programu skupno 17 ur političnih razgovorov, katerim pripisujejo

poseben pomen. Uspešen zaključek razgovorov, ki so jih imeli te dni v Moskvi delegati francoske Socialistične stranke, znatno potrjujejo mnenje francoskih socialistov in radikalov, da bo tudi obisk Guyja Molleta in Christiana Pineauja ugodno vplival na nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov. Po nedavnem obisku Hruščeva in Bulganina v Londonu, po uradnem obisku predsednika Jugoslavije v Parizu, kakor tudi spričo bližnjega Nehrujevega obiska v Franciji, bi to potovanje Guyja Molleta in Christiana Pineauja v Moskvi utegnilo po mnenju francoskih političnih krogov pomeniti uvod v nov sestanek predstavnikov štirih velesil.

Stališča obeh vlad o vseh glavnih mednarodnih vprašanjih so zdaj, pravijo v vladnih krogih, že dobro znana. Mnenje Francije, da je treba vprašanje razorožitve dati prednost, olajšuje možnost, da bi se to srečanje med najvišjimi predstavniki obeh dežel uspešno zaključilo. Negotovost pa vlada glede gospodarske pomoči

nerazvitim deželam in Bližnjega vzhoda, ker je v tem oziru po francoskem mnenju sovjetsko stališče še premalo jasno.

Kar zadeva neposredne odnose med obema deželama je v načrtu sporazum o znatni okrepitvi in razširitvi kulturnih stikov, predvsem pa bolj vsestranska izmenjava turistov. Tudi glede gospodarskih odnosov opozarjajo na možnost, da bi jih razširili.

PLENUM CENTRALNEGA KOMITEJA LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

Problemi vzgoje mladine

»Sklepi nedavnega VI. plenuma Zveze komunistov Jugoslavije pomenijo velikansko pomoč našim prizadevanjem in opozarjajo na poglavitne probleme vzgoje mladine in dela mladinskih organizacij - je bilo poudarjeno včeraj na plenumu Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, na katerem so razpravljali o perečih političnih in organizacijskih vprašanjih te organizacije.

Plenumu je prisostvoval tudi Petar Stambolić, član izvršnega komiteja CK Zveze komunistov Jugoslavije.

Izgradnja sistema družbenega in delavskega upravljanja - je bilo poudarjeno v referatu sekretarja CK Ljudske mladine Mika Tripala - je prispela k spremembi vloge mladinske organizacije in načina izpolnjevanja njenih najvažnejših nalog. Zdaj vzgoja mladine pri nas ni odvisna izključno od dejavnosti Ljudske mladine, kajti razen šole, staršev, tiska in filma igrajo čedalje večjo vlogo v njeni vzgoji številne kulturno umetniške, športne, tehnične, počitniške in druge mladinske organizacije.

MEDSEBOJNO SPOZNAVANJE MLADINE

V sedanjih razmerah je nujno potrebno, da organizacije Ljudske mladine delajo za socialistično vzgojo mladega rodu z organiziranjem sistematičnega ideološko-političnega dela, s pritegovanjem mladine v delo organov družbenega in delavskega upravljanja, z njenim seznanjanjem z dejavnostjo teh organov, z ustanavljanjem raznovrstnih mladinskih organizacij, z organiziranjem mladinskih delovnih akcij in angažira-

njem mladincev pri obravnavanju raznih lokalnih, gospodarskih, političnih in kulturnih problemov.

Da bi se mladina med seboj spoznala in se vzgajala, je treba prirediti obiske in ekskurzije, da bi tako mladina videla uspehe v drugih krajih in republikah. Prav tako bo nujno potrebno sklicati razna posvetovanja, da bi na njih izmenjali izkušnje.

Na plenumu je bilo poudarjeno, da se v nekaterih organizacijskih ukrepih včasih nehoti kaže težnja po razlikovanju med delavsko, srednješolsko in študentsko mladino. Tako n. pr. v večini primerov ni bilo upravičeno prirejanje posebnih festivalov srednješolske in posebnih festivalov delavske mladine. Isto velja tudi za športne igre.

Dosedanje izkušnje skupnih mladinskih iger, festivalov in medsebojnih obiskov kažejo, da mladina mora biti nosilec se trdnjših vezi med kmečko, delavsko, srednješolsko in študentsko mladino, kakor tudi nosilec nadaljnje krepitve jugoslovanskega patriotizma.

Češkoslovaški poslanci v Dalmaciji

Split, 14. maja (Tanjug). Davi je prispela z ladjo iz Dubrovnika v Split češkoslovaška parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Ljudske skupščine Zdeneka Firlingerja. Dopolodne so si gostje ogledali Dioklecijanovo palačo, Oceanografski inštitut ter ladjedelnico. Opoldne jim je predsednik OLO Splita Ivo Senjanović priredil kosilo v Kaštelu Starem.

Nocoj so odpotovali na Reko.

O mednarodnem pomenu državnih razgovorov predsednika Tita v Parizu

Peking, 14. maja. (Nova Kitajska). V komentarju, posvečenem obisku predsednika Tita v Franciji, ugotavlja danes glasilo CK KP Kitajske »Zen Min Zi Bao«, da je bil obisk velikega mednarodnega pomena. »Skupno uradno poročilo,« piše časnik, »bo pripomoglo k nadaljnjemu razvoju prijateljstva med obema deželama, to pa ustrezno za namo interesom obeh dežel.

marveč je tudi v skladu z interesi Evrope in miru na svetu.«

Casnik izraža prepričanje, da so jugoslovansko-francoski razgovori pokazali, da so neposredni stiki najboljša pot h krepitvi zaupanja med narodi in pripominja: »Jugoslovansko vlado cenijo zavoljo njene politike miru in mednarodnega sodelovanja. Napori predsednika Tita v tej smeri poudarjajo pomembno vlogo, ki jo Jugoslavija igra na mednarodnem torišču.«

Gospodarski dnevnik »Ta Kung Pao« pa poudarja, da je pariško uradno poročilo o jugoslovansko-francoskih razgovorih prežeto z duhom Zeneve in Bandunga. Časnik pozdravlja težnjo po krepitvi vloge OZN in izraža prepričanje, da bo takšna podpora tej organizaciji olajšala tudi mednarodno spoštovanje Ustanovne listine OZN.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 15. maja
Sontno z delno oblačnostjo, med opoldanskim časom povečana oblačnost. Najnižje nočne temperature med 2 in 8, v Primorju 13, najvišje dneвне do 26 stopinj C.
Stanje vremena:
Področje visokega zračnega pritiska z jedrom nad srednjim Atlantikom se razprostrta preko srednje in južne Evrope do Rusije. Naši kraji so še deloma pod vplivom hladnega zraka, ki se počasi pomika proti jugovzhodu.

SKUPŠČINA ZVEZNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Socialno zavarovanje

v upravnih odborih znanstvenih ustanov

bodi zastopano približno v skladu s koristmi posameznih ustanov

Beograd, 14. maja (Tanjug). Danes dopoldne se je začela skupščina Zveznega zavoda za socialno zavarovanje, na kateri so poslušali poslovno poročilo izvršnega odbora in odobrili zaključni račun za leto 1955. Skupščina sta se udeležila tudi član Zveznega izvršnega sveta Velimir Stojnić in sekretar za ljudsko zdravje v Zveznem izvršnem svetu dr. Herbert Straus.

Razen izvolitve izvršnega odbora in šestih stalnih odborov Zveznega zavoda bo skupščina sprejela statut Zveznega zavoda in sklepe za nadaljnje delo službe socialnega zavarovanja. S statutom bi natanko določili naloge samoupravnih organov in administracije Zveznega zavoda za socialno zavarovanje ter s tem dali določeno lice Zveznemu zavodu v celotnem sistemu socialnega zavarovanja. Važno je zlasti, da bodo razmejili pristojnost skupščinskih odborov in izvršnega odbora, česar doslej ni bilo. Konkretizacija pristojnosti direktorja in administracije Zveznega zavoda bo zagotovila popoln vpliv samoupravnih organov na delo zavoda, pa tudi pravilno poslovanje administracije.

Pismeno poročilo o nekaterih vprašanih socialnega zavarovanja poudarja, da so splošni napredek in uveljavljanju zdravstvene zaščite zavarovancev spremljali tudi negativni pojavi tako glede odnosov do zavarovancev kakor tudi glede neupravnega tona trošenja sredstev. Te pomankljivosti so predvsem posledica nerazvitosti upravljanja zdravstvenih ustanov in sistema

obračunavanja storitev, ki jih nudijo te ustanove zavarovancem. Poročilo opozarja na potrebo po krepitvi predstavnosti socialnega zavarovanja in organov družbenega upravljanja in o neposrednem poslovanju zdravstvenih ustanov. Nujno čutimo potrebo,

je rečeno v poročilu, da bodi socialno zavarovanje v upravnih odborih zdravstvenih ustanov zastopano približno v skladu s koristmi posameznih ustanov. Nekateri predlagajo, naj bi imelo socialno zavarovanje vse pravice ustanoviteljev v polikliničnih ustanovah, ki jih upostavlja in sodeluje pri njihovem ustanavljanju ali ki jih izključno uporablja. S tem po mnenju nekaterih nikakor ne bi bila okrnjena samostojnost zdravstvenih ustanov, niti načelo družbenega upravljanja.

DNEVNA KRONIKA

Štafeta ljudstva Hrvatske...

Iz Splita je včeraj krenila štafeta ljudstva Hrvatske. Na obali jo je pozdravilo več tisoč ljudi. Hkrati je v Split prispelo tudi 28 štafet obinskih središč splitskega okraja, družbenih in političnih organizacij ter večjih kolektivov.

...in makedonskega naroda

Iz Prilepa, kjer je pred petnajstimi leti počila prva puška upornikov v Makedoniji, je krenila včeraj, pozdravljena od več tisoč ljudi, glavna štafeta s pozdravi makedonskega naroda

SESTANEK PODKOMISIJE ZA REFORMO GIMNAZIJ

Včeraj se je v Beogradu začela razprava v podkomisiji za reformo šol za splošno izobraževanje (gimnazij) in sicer na podlagi elaborata, ki ga je o tem problemu poslala komisija za šolsko reformo Zvezne ljudske skupščine.

Dejstvo, da elaborat o stališču komisije do osnovnih načelnih vprašanj gimnazije ni nudil zadovoljivih, niti pričakovanih podatkov, prav tako pa tudi ne podlage za stvarnejšo razpravo, je

primoralo podkomisijo, da je ponovno začela obravnavati izhodiščna stališča. Ob tej priložnosti so ugotovili, da elaborat komisije vsebuje samo splošne, nestvarne sklepe o mestu in vlogi gimnazije.

Iščoč osnovno stališče, na podlagi katerega bi bilo moč razviti razpravo, je podkomisija sprožila več ključnih vprašanj, v katerih se med drugim zrcali vsa težavnost problemov, ki zahtevajo ustrezne ureditve. V tem smislu je bilo poudarjeno, da so potrebna prizadevanja, ki bi gimnazijam omogočila, da bi dale določene elemente, ki bodo mlademu človeku pomagali, da bi se hitreje usposobil za posamezne poklice, kakor tudi, da je treba bistveno spremeniti učne načrte in programe ter izkoreniniti mnenje, da je intelektualno delo več vredno kot delo v proizvodnji in praktičnih poklih.

Zasedanje Republiškega sveta Narodnega sobranja Makedonije

Predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski je sklical sejo Republiškega sveta Sobranja za 23. maj. Ker so za dnevni red te seje predloženi zakoniki osnutki, katerih sprejem sodi v pristojnost Republiškega sveta Sobranja, ni bila sklicana seja Zbora proizvajalcev. Na dnevnem redu bodo štirje zakoniki osnutki: o upravnih organih, o skopski univerzi, o inštitutu za narodno zgodovino in o obveznem sodelovanju državljanov pri odstranjevanju splošne nevarnosti elementarnih in drugih nezdov.

predsedniku Titu ob njegovem 64. rojstnem dnevu. Hkrati je krenila iz Prilepa tudi štafeta okrajnih sil JLA, kakor tudi več lokalnih štafet.

Prireditve JVL za srednješolsko mladino

Ob proslavi 21. maja — Dneva letalstva — bodo enote Jugoslovanskega vojnega letalstva priredile za srednješolsko mladino številna predavanja in predvajala okrog 20 krajših filmov o našem letalstvu. Razen tega bodo prireditve za srednješolsko mladino pregledne tehnike in vseh tipov vojnih letal, ki jih ima Jugoslovansko vojno letalstvo. V sodelovanju s sveči za prosveto in mladinskih organizacijami bodo takšne prireditve 18. maja na letališčih v Zemunu in Batajnici, 20. maja pa v Nišu in Skoplju.

Delegacija Ljudske mladine bo obiskala Kitajsko

Na Kitajsko bo 16. maja odpotovala delegacija Ljudske mladine, ki jo bo vodil predsednik CK Milijan Neoričić. V delegaciji so predsednica Počitniške zveze Jugoslavije Milka Ščepanović, tajnik Zveze športov Pero Djetelečić, sekretar CK Ljudske mladine Slovenije Tone Kropušek in član

PLENUM ZVEZE ŽENSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Program za tekoče leto

Včeraj dopoldne so na plenumu Zveze ženskih društev Slovenije zaključili razpravo o dveh vprašanih: namen gospodinjstva kot poteka v reformirani šoli ter uvažanje in šolanje poklicev v gospodinjstvu.

Udeležence plenuma so tudi v včerajšnji razpravi ponovno poudarjale, da mora reformirana osemletna šola vključevati v svoj program tudi pouk gospodinjstva. Tega pouka pa ni razumeli kot posredovanje nekaj večširnega dela, temveč naj pouk gospodinjstva vsebuje vse, kar nova šola potrebuje, da bo praktična in s tem tudi življenjska. Pouk gospodinjstva naj hkrati razvija med otroki duh enakopravnosti. Več članic plenuma je opozorilo na potrebo večje družbene vzgoje učiteljskega naraščaja, ki bi ga usposobila

Proslava Dneva zmage v Beogradu

Danes bodo v Beogradu svečano proslavili 15. maj — Dan zmage. Ob 11.30 bodo predstavniki Zveznega izvršnega sveta, Državnega sekretariata za narodno obrambo in tuji diplomatski predstavniki položili vence na grob Neznane junaka na Avali. Zveza borcev Beograda bo ob 17. uri priredila v Jajincih na grobovih 80.000 ustreljenih rodoljubov veliko komemoracijo. V imenu Zveze borcev bo govoril zvezni ljudski poslanec Raja Nedeljković, predstavniki ZK, SZDL, Ljudske mladine, vojaških vojnih invalidov ter drugih organizacij in ustanov pa bodo položili vence. Dopoldne bodo položili vence tudi na grobove osvoboditeljev Beograda, na grobove ustreljenih Židov in na grobove narodnih herojev na Kalemegdanu.

NARAŠČANJE JUGOSLOVANSKEGA IZVOZA

Kam in koliko izvažamo

Beograd, 14. maja (Tanjug). — Naraščanje jugoslovanskega izvoza na trge Južne Amerike, Azije in Afrike v zadnjih letih se je nadaljevalo tudi v začetku letošnjega leta. Po statističnih podatkih, objavljenih uradno v Beogradu, je znašala vrednost našega izvoza na tuje trge v januarju, februarju in marcu 2.300.000.000 din. V primerjavi s istim obdobjem lanskega leta je naš izvoz narasel za 31%. V prvih treh mesecih letošnjega leta so bile azijske dežele še zmerom največji kupci našega blaga. Na trgih teh dežel so prodali naši izvozniki za 176 milijonov din blaga, na trgih Južne Amerike za 757 milijonov, na trgih Afrike pa za 361 milijonov.

Med azijskimi deželami je bila v jugoslovanskem izvozu v prvem četrtletju letošnjega leta na prvem mestu Indija, kateri smo prodali za 236 milijonov dinarjev blaga. Naš izvoz v Indijo je narasel v glavnem zaradi večje prodaje izdelkov črne metalurgije ter izvoza bakrenih cevi in aluminija v palicah. S Kitajsko smo v tem četrtletju zaključili prodajo 70% blaga, predvideno v nedavno sklenjenem sporazumu v skupni vrednosti 4,2 milijarde dinarjev. Izvozniki menijo, da bo Kitajska kot potrošnik raznih industrijskih izdelkov, zlasti izdelkov strojne industrije, za jugoslovanske industrijske izdelke kmalu eden največjih trgov, hkrati pa jo bomo lahko priteževali med tiste trge, na katerih se naša industrija preskrbuje s surovinami.

Narašča tudi naš izvoz v dežele Bližnjega vzhoda. Saudovi Arabiji so prodali naši izvozniki za 96 milijonov din blaga, lani v prvem četrtletju pa samo za 12 milijonov.

Naš izvoz na trge Južne Amerike v prvem četrtletju letošnjega leta ne ustreza po dejavnosti izvozu konec lanskega leta. Ko bi bil ostal tempo isti, bi bila morala znašati vrednost našega izvoza v prvem četrtletju nad milijardo, znašala pa je 757 milijonov din.

Ker je Argentina odpovedala trgovinski in plačilni sporazum

z Jugoslavijo in prešla s sistema dvostranskih na večstranske odnose, ni bilo moč pričakovati, da bo naš izvoz v prvem četrtletju letošnjega leta znatno večji od lanskega (letos 196 milijonov, lani pa 178 milijonov din). V prvem četrtletju letošnjega leta je padla vrednost našega izvoza v Brazilijo v primerjavi s lanskim izvozom za 90 milijonov, vtem ko je izvoz v Paragvaj in še nekatere južnoameriške dežele nekoliko narasel.

Egiptu smo prodali v prvem četrtletju letošnjega leta za dobrih 100 milijonov din blaga. V prihodnjih mesecih lahko računamo s povečanjem našega izvoza v Egipt, ker bodo realizirani nekateri sklenjeni posli. V tem četrtletju smo izvozili nekaj blaga tudi v druge afriške dežele — Alžir, Maroko, Tunis in Libijo.

Pri našem uvozu z novih trgov je važno njegovo naraščanje v prvih treh mesecih letošnjega leta. V primerjavi s lanskim letom je narasel naš uvoz z novih trgov za 37%. Največ blaga smo uvozili s trgov Južne Amerike (nad 2,5 milijarde), dalje iz Azije (za 2 milijardi) in iz Afrike (za dobrih 600 milijonov). Iz teh dežel smo uvažali v glavnem surovine, kar je ugodna okoliščina, ki je v skladu s težnjami po menjavi blaga s trgi v teh delih sveta.

PREJED POSVETOVANJEM O STANOVANJSKI IZGRADNJI IN STANOVANJSKIH RAZMERAH

Kritična analiza stanovanjske problematike

V referatih, ki bodo podlaga za razpravo na posvetovanju, so stanovanjsko vprašanje ter stanovanjske razmere v naši državi obravnavani kompleksno, dana je izbrana kritična analiza vsega, kar je bilo doslej storjenega, v njih pa so sproženi tudi predlogi, po katerih peti bi morala kreniti naša stanovanjska izgradnja v prihodnjem obdobju.

V referatu Zvezne industrijske zbornice, ki ga je pripravil ing. Herzig, je podrobno obdelana problematika proizvodnje gradbenega materiala, mehanizacije gradbeništvu in opreme stanovanj. Tako je poudarjeno, da ima naša industrija stvarne možnosti, posvetiti veliko več pozornosti proizvodnji strojev in mehanizacije za gradbeništvo, da bi tako zagotovili intenzivnejšo stanovanjsko izgradnjo. V zvezi s tem vprašanjem opozarja direktor Zavoda za stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani ing. Leon Škaberne na vroke področje gradbenega materiala in stanovanjske izgradnje in predlaga, kako bi ocenili gradbene storitve. Po njegovem mnenju bi lahko s postopno tipizacijo gradbenih elementov, predvsem vrat, okenskih profilov, stopnic in ograj ocenili gradnjo stanovanj celo do 30 odstotkov.

O proizvodnji in organizacijsko-tehničnih pogojih stanovanjske izgradnje je govoril v referatu Zvezne gradbene zbornice, ki sta ga za to posvetovanje pripravila ing. Obrad Bojović in ing. Mitin Maksimović. Gradbeni zbornica ugotavlja, da je obseg stanovanjske izgradnje predviden za obdobje 1956—1960, nerealističen v prvem, 1956. letu, da pa je celoten obseg te izgradnje spriču drugačne dinamike v preostalih letih letih uresničljiv, če bi poporj izpolnili potrebne pogoje. Tako bi bilo treba postopoma preiti od napoli montažnega k popolnoma montažnemu sistemu gradnje stanovanj, hkrati pa bi bilo nujno izboljšati sedanj sistem graditve.

Da bi opremo gradbene obrti modernizirali in razvoj le-te pravilno usmerili, bi bilo treba po mnenju svetilnika Stojanovića, ki je pripravil referat Zveze obrtnih zbornic, izdelati načrt opreme, ki bi prispevala k

hitrejšemu tehničnemu razvoju te obrti oziroma, ki bi zadovoljila potrebe gradbene opreme.

Problem znanstveno raziskovalnega dela na področju stanovanjske problematike je obdelal v dveh referatih, ki sta ga sestavila arh. Mate Balon in arh. Milorad Macura. Arh. Viktor Hečimović je v imenu Zveze društev arhitektov Jugoslavije začel vprašanje stanovanjske enote in standardizacije njenih elementov, arh. Hranislav Stojanović pa v imenu Zveze urbanistov Jugoslavije vprašanje stanovanja in sodobne rekonstrukcije mest.

Industrijska in obrtna proizvodnja mora spreminiti dosedanje načrte glede izdelave pohištva in stanovanjske opreme sploh ter v prihodnje predvideti izdelavo praktičnega sodobnega in cenovno pohištva. To je poudarjeno v referatu Zveze ženskih društev Jugoslavije, ki ga je za posvetovanje pripravila Mila Balalica. V ostalih referatih je obdelano vprašanje gospodarskih problemov vzdrževanja in reprodukcije stanovanjskega sklada, izgradnje mest, komunalnih naprav ter sestave nadstroj in v stanovanjskih hišah, smotrna, pravočasna projekcija stanovanj, dalje vprašanje racionalizacije stanovanjske opreme, kakor tudi finansiranja in kreditiranja te izgradnje.

Glavni referat o stanovanjskih razmerah in stanovanjskih potrebah bo na posvetovanju podal v imenu Stalne konference mest njih podpredsednik Miloš Minić, predsednik OLO Beograda.

V okviru posvetovanja bodo prireditve razstavo »Stanovanje za naše razmere«.

Kaže, da bodo posvetovanju v Ljubljani prisotnovali predstavniki stanovanjskega odbora Evropske ekonomske komisije OZN in drugih mednarodnih forumov, ki se ukvarjajo s to problematiko, kakor tudi predstavniki posameznih držav.

Dnevi pred zmago

Danes praznujemo Dan zmage — spomin na 15. maj leta 1945, ko je bila vsa Jugoslavija dokončno osvobodena. V zadnji etapi zmagovitega pohoda enot Narodnoosvobodilne vojske so bili v Sloveniji najhujši boji od srede aprila do 9. maja, ko je bila osvobodjena Ljubljana. O bojih naših enot pred Ljubljano in o njeni osvoboditvi nam radiotelegrafist XV. divizije Metod Gašperšič takole pripoveduje:

Dne 6. maja popoldne sem imel v Zdenski vasi postavljen radio-oddajno postajo kar na nekem vrhu. Ko sem poročal, da so naše brigade razbile sovražno motorizirano kolono, ki se je premikala iz Višnje gore proti Grosuplju, me je nenadoma prekinil glas: »Lažeš, svinja partizanska! Neznaneu izdajalskemu prisluškovalcu sem odgovoril, da ga bo že minila brezupna jeza, saj mu bijejo poslednje urice. Potem se ni več oglasil.

Se istega dne smo krenili proti Grosuplju, ki ga je bila Cankarjeva brigada zavzela po krajši borbi v noči med 6. in 7. majem. Bili smo utrujeni. Ko smo šli skozi Račno, je šef postaje IL Niko Črnič pri belem dnevu kar med hojo zaspal. Ker tega ni nihče opazil, je začel s ceste in se potem pobiral pod njo. V Grosupljem in Smarju so nas lepo sprejeli.

Naše tri brigade so se pomikale proti črti Podlipoglav—Pod-

molnik—Orlje. Položaj na levi strani nasipa je po zavzetju Pijave Gorice zasedla XVIII. divizija. Dvanajsta brigada je ostala v Višnji gori, potem ko je od tam pregnala sovražnika.

Postaja sem namestil v sobi gostilne »Fortuna«, druga postaja pa je bila v Sapu. Artilerija si je poiskala položaje v dolnicah za gostilno. Topovi so bili namešteni na Orlje in za Golovec. Štirje topovi pa so bili nad Pijavo Gorico. Brž ko so bili postavljeni, so že začeli bruhati ogenj na ostanke nemške kolone, ki se je pomikala proti Skofljici. »Kakor na dani jih imam«, je dejal Franci Kastelic, ki je poveljeval divizionu in gledal sovražnika z daljnogledom. Z barjanskega hribečka Grmeza pri Babni gorici se je oglasila sovražna havbica. Ustrelila pa je samo petkrat — Franci je poskrbel, da je utihnila.

Štab korpusa je že prišel v Ponikve. Tudi XXIX. Hercegov-

ska divizija, ki se je po osvoboditvi Postojne pregrupirala proti Ljubljani in medtem zavzela vrsto sovražnih postojank, se je 7. maja približala Horjulu, Vrzdencu in Bevkam in se zapletla v hude boje s sovražnikom, ki je na zahodni strani branil dostop do mesta.

Dne 7. maja se je začel napad za osvoboditev same Ljubljane. Naše brigade so naletele na prvo sovražno obrambno črto. Gubčeva se je tolkla na Orljem. 15. brigada je desno od nje naletela na hud odpor pri Podmolniku, Cankarjeva pa se je na skrajni desni brez večjih težav pomikala proti Češnjicam. Najhujše borbe so bile na Orljem; toda kljub močnemu sovražnemu odporu, ki ga je podpirala artilerija z Ljubljanskega gradu, je brigada XVIII. in naše divizije uspelo zavzeti linijo Orlje—Babna Gorica in prodreti naprej. V teh bojih so naši borci pokazali izredno junaštvo.

Radiotelegrafist Jordan nam je sporočil, da so poslali sovražniku pismo s pozivom, naj se preda. Nato so Nemci odgovorili, da ne odločajo več oni in da so prevzeli komando domobranci.

Sovražnik je ponoči spet napadel in pod zaščito močnega

artiljerijskega ognja ponovno zavzel Orlje. Tudi naša artilerija je iz Smarja kar naprej bruhala ogenj na prodirajočega sovražnika. Na tem kraju je nastal pravi pekel. Tovariš Jordan je bil večkrat prisiljen menjati položaj radiooddajne postaje, ker bi jo sicer sovražni ogenj uničil.

Naši artileriji je že začelo primanjkovati municije. To sem ponoči sporočil korpusu s šifrirano depešo. Čez dobro uro smo pred gostilno že zaslišali kamione, ki so pripeljali iz Ponikve topovske granate in drugo municijo.

Dne 8. maja — ves dan boji. Gubčevih je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Največ jih je padlo pod ognjem sovražne artilerije, zlasti šrapnelov. Sovražnik pa je moral še draže plačati svojo predrznost. Naše ranjence so okoliški kmetje z vozovi prepeljali v Smarje, od tam pa so jih odpeljali ambulantni avtomobili v Kočevje.

Orlje so v zgodovini za osvoboditev Ljubljane zapisane s krvavimi črkami. Ker Gubčeva brigada ni bila več sposobna za boj, kakršen je bil potreben za zavzetje tega kraja, jo je zamenjala XII. brigada, ki smo jo poklicali radiografsko. Tudi s sektorja XV. brigade nam je tovariš Vinko Jerman stalno poročal o bojih.

Cankarjeva brigada je bila v Češnjicah. Vprašal sem radio-

telegrafista Cankarjeve, kakšno je stanje okrog njih. Odgovoril mi je, da tam ni več bande, in da se pri njih že vsi brijejo in pripravljajo za odhod v Ljubljano.

Dne 8. maja zvečer so vse tri divizije z vsemi silami začele skupni, direktni napad na Ljubljano. Brigade so prodrele daleč naprej in se začele vkopavati.

Ena izmed brigadnih postaj je okrog polnoči sporočila, da je sovražnik na Ljubljanskem gradu spustil nekaj v zrak. Videli so ogenj in slišali detonacijo. Kmalu potem je ta postaja sporočila, da so naši poslali naprej izvidnice, ki so se kmalu vrnile nazaj in povedale, da se sovražnik umika.

Cepprav je bil sovražnik številčno močnejši, se je zbal obkolitve na Golovec in približevanja XXIX. divizije. Zato se je odpovedal nadaljnemu boju za Ljubljano in se z vso naglico začel umikati proti Gorenjski, kjer pa so ga že čakale druge enote naše Armade.

Brigade so se začele pomikati proti mestu. Tudi v Smarju smo bili kmalu pripravljani na odhod. O vsej stvari pa sem moral seveda obvestiti tudi korpus. Dejal sem, da zaključujem delo v Smarju in da se mu bom javil iz Ljubljane, kamor bomo vsak čas krenili. Tovariš Lojze Čižman je kar zavriskal v mikrofoni

in slišalo se je pravo vpitje od navdušenja. Potem je korpus takoj krenil proti Ljubljani.

Kolona se je pomikala po cesti proti našemu glavnemu mestu. Na šmarskih serpentinah je prišla iz hiše stara ženica in nas s solznimi očmi pozdravljala: »Pozdravljeni, osvoboditelji!«

Krenili smo v glavne ceste in odšli navkreber proti Orlemu, kjer je bila pred nekaj urami krvava bitka. Strašna slika: zemlja je bila vsa razorana, trupla so križem ležala po tleh. Spet smo krenili na glavno cesto. V naših srčih so kipela močnega čustva. Takratno doživetje je nepozabno in nepospito. Na voz, s katerim smo se peljali, je letelo cvetje, cigarete, priboljški... Ljubljancem so nas pozdravljali, objemali in poljubljali. Čudilo so se naši opremi, obožrivi, strumostni in organiziranosti. Vprašani je kar deževalo, toda za odgovore nismo imeli časa, hiteli smo naprej.

Kljub radostnemu razpoloženju pa so nam misli ubajale k mrtvim tovarišem na Orlem, ki so bili tako blizu svobodi, pa je niso dočakali, in na vse ostale, ki so dali svoja življenja za domovino.

Brigade naše divizije niso ostale v Ljubljani. Krenili smo proti Kamniku in Savinjski dolini, kjer smo potem sodelovali pri razoroževanju Nemcev in čiščenju terena.

NA KONGRESU BELGIJSKE GENERALNE
KONFEDERACIJE DELA

Naša izkustva in belgijski socialist

Ko je predsednik belgijske Socialistične stranke Max Buset 7. maja govoril na kongresu belgijske Generalne federacije dela, največje sindikalne organizacije v Belgiji, je omenil tudi sodelovanje SSB s SZDLJ. Kongresa belgijske Generalne federacije dela se je udeležil tudi predstavnik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj. Med gosti na kongresu so bili generalni sekretar Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov Odenbruck ter predstavniki sindikalnih organizacij Nemčije, Nizozemske, Italije, Švice, Luksemburga, Avstrije, Švedske, Danske, Velike Britanije in republikanske Španije.

Buset, ki je že dvakrat na čelu belgijskih socialističnih delegacij obiskal našo deželo, je v svojem govoru na kongresu poudaril, da so »Jugoslavlani v svoji težnji po zblizanju na prvem mestu navezali stike z belgijskimi socialisti, ker so menili, da predstavljamo mi najbolj proletarski socializem v Evropi«. Potem je Buset poudaril izkušnje belgijskih socialistov v teh stikih ter govoril o delavskem samoupravljanju v Jugoslaviji in drugih oblikah socialistične demokracije, s katerimi se je seznanil. Te izkušnje je prenesel na nalogo belgijskih socialistov in izjavil: »Na torišču demokracije parlament ne zastopuje. Demokracija je treba uveljavljati tudi zunaj političnega življenja v gospodarskem, družbenem in celo v družinskem življenju. Mi moramo najti nove oblike osamosvojitve. Kakršno demokracijo bomo ustvarili, takšno bo tudi svoboda, za katero težimo.«

Buset je v tej zvezi zlasti govoril o potrebi po večjem številu državnih šol (v Belgiji ima Cerkev še zmeraj v rokah velik del šolstva) in po demokratizaciji pouka. Potem je analiziral mednarodni položaj in dejal, da vse kaže, da se je začel mir napo-

sled le utrjevati. Koeksistenci je treba pripisati, da so stiki med državami čedalje pogostejši.

»Konec našega stoletja,« je rekel potem Buset, »bo svet nedvomno videl, da so postale razne dežele socialistične, čeprav so prišle v socializem po različnih poteh in metodah. Da sem se rodil v Jugoslaviji, bi bil titoisti, ko pa bi živel Tito pri nas, bi vsekakor zaprosil za sprejem v belgijsko Socialistično stranko! Glavno je, da je socializem živ in da se vsodod prilagaja problemom, na katere zadeva. Če bomo ostali zvesti temu duhu,« je rekel Buset na koncu, »bomo nekega dne gospodariji svoje usode in iz naše dežele bomo napravili domovino delavcev.«

VOLITVE V AVSTRIJI

Nekdanji pristajši Neodvisne stranke omogočili ljudski stranki uspeh, niso ji pa zagotovili absolutne večine v Zveznem svetu

Dunaj, 14. maja (Tanjug). — Na včerajšnjih volitvah v avstrijski parlament je po neuradnih izidih ljudska stranka dobila 82 mandatov (1953. leta jih je imela 74), socialisti 75 (73), neodvisni 5 (14) in KP Avstrija 3 (4).

Volilo je 4.427.400 oziroma 69% vpisanih volivcev. Za ljudsko stranko je glasovalo 2.000.068 ljudi (1953. leta 1.781.777), za Socialistično 1.873.250 (1.818.517), za Neodvisno 285.713 (472.866), za KP Avstrije pa 192.432 (228.159).

Neodvisni so izgubili dve tretjini svojih mandatov. Njihove glasove je v glavnem prevzela ljudska stranka (8 mandatov) in socialisti (1 mandat). Socialisti so dobili tudi en prejšnji mandat KP Avstrije.

Ljudska stranka je dobila nekaj več glasov na Dunaju, socialisti pa so jih nekaj izgubili, pač

Izidi krajevnih volitev v Posarju

Saarbrücken, 14. maja (Reuter). Na občinskih in kantonalnih volitvah v Posarju so zmagale pronomeske stranke, ki so dobile 70,1% glasov.

Hoffmannova opozicija Krščanska ljudska stranka, ki je zagovarjala evropski status Posarja, je dobila 131.205 (23,3%) glasov, 1,5% več kot na parlamentarnih volitvah decembra lani.

Krščansko-demokratska stranka je dobila 152.026 oziroma 29,9% vseh glasov (decembra 25,4%). Demokratska stranka 137.513 (24,5%), socialni demokrati pa 104.360 (18,6%) glasov. KP Posarja 6%. Vse ostale manjše stranke in skupine pa 0,7% glasov.

pa so v ostalih krajih dežele dobili več glasov kot na prejšnjih volitvah. KP Avstrije je dobila v dunajskih delavskih četrtih več glasov kakor prej. Po objavi uradnih izidov bo avstrijska vlada odstopila. Pričakujejo, da bo predsednik republike mandat za sestavo nove vlade vnovič zaupal voditelju ljudske stranke Raabu. Raab je sinoči izjavil, da še ne ve, ali bodo sestavili koalicijsko vlado. Ljudski stranki manjka en mandat, da bi imela absolutno večino v parlamentu.

V krogih ljudske stranke pričakujejo, da bo morala stranka, če bo prišlo do koalicije, v bodoči vladi imeti močnejši vpliv kot v dosedanji. V teh krogih tudi resno obravnavajo možnost, da bi ustanovili novo ministrstvo za vojsko, na čelu katerega naj bi bil bejski državni sekretar

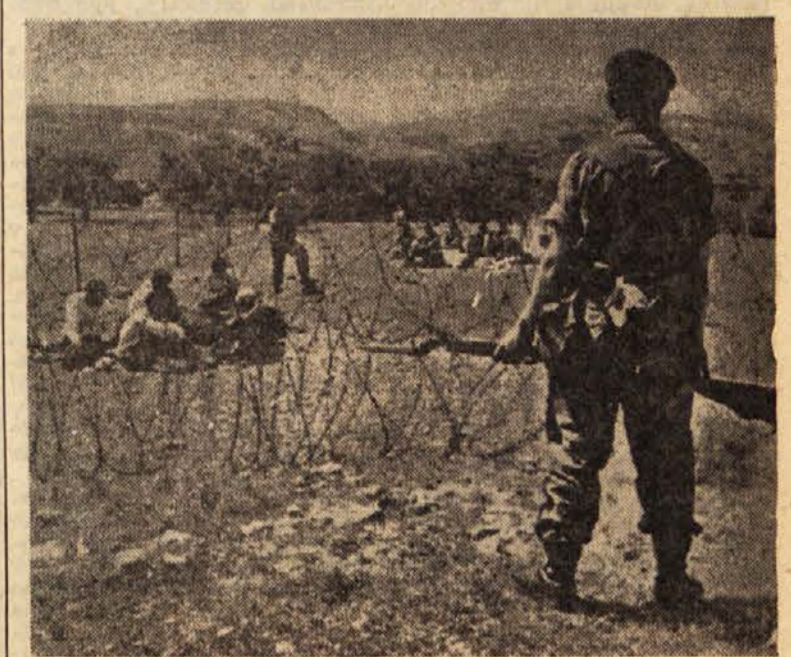
Laburistična kritika britanske kolonialne politike na Cipru

London, 14. maja. V debati, ki se je začela danes o vprašanju Cibra v angleškem Spodnjem domu, je vodja laburistične opozicije in bivši minister za kolonije Griffiths izjavil, da je napravila angleška vlada »neumnost, ko je opustila pogajanja za ureditev ciprskega vprašanja. Posledica tega je, da je položaj na otoku čedalje slabši. Griffiths se je zavzel za to, da bi ciprskega nadškofa Makariosa pripeljali nazaj iz izgnanstva in da bi se v Londonu začela pogajanja z njim in s predstavniki etnarhije.

Bivši minister za kolonije je ostro napadel vladno »sterilno politiko na Cipru«, katere posledica je med drugim razdor med Grki in Turki. Ta politika, je rekel Griffiths, razvija sovraštvo Grčije nasproti Veliki Britaniji in slabi pozicije Atlantske zveze na

tem zelo važnem področju. Griffiths je pripomnil, da je ta politika škodovala ugledu Velike Britanije tudi v drugih deželah, ki ne pripadajo nobenemu bloku. Po Griffithsovemu mnenju bi

zula, ki bi dopuščala prebivalstvu Cibra, da bi v določenem roku svobodno odločalo o svoji prihodnosti. Nova ustava, je rekel Griffiths, naj bi omogočila izvolitev zakonodajne skupščine.

Tako sečenejo Angleži na Cipru ljudi iz posameznih vasi med žične ograje, kjer jih preiskujejo in zasiljujejo, če niso nemara v zvezi z uporniki. Hkrati jih zaradi strožjega policijskega nadzorstva stikajo in jim odvzamejo prstne odtise

bila v sedanjem položaju nujno potrebna čvrsta in jasna vladna izjava, ki bi glede Cibra potrdila načelo in pravico ljudstva, da samo odloča o svoji usodi. Potem je izjavil, da bi morala angleška vlada začeti pogajanja o novi ustavi za Ciper s predstavniki etnarhije ter poudaril, da bi morala biti v novi ustavi klav-

v kateri naj bi bili večidel zastopani grški predstavniki. Kar se tiče notranje varnosti na otoku, je vodja opozicije predlagal, naj bi sodila v gubernersvo pristojnost še leto dni po uveljavitvi nove ustave, ki bi dala Cipru avtonomijo. Potem pa je začela guverner in ciprska vlada pogajati o organizaciji volitev.

Maroška vojska

je bila včeraj v Rabatu slovesno ustanovljena

Pariz, 14. maja (Tanjug). Na svečanostih v Rabatu so slovesno objavili ustanovitev maroške vojske. Stirinast pehotnih bataljонов, konjenica, motorizirane in oklopne enote — skupaj 12.000 vojakov je danes prvič korakalo po ulicah Rabata. Na svečanih tribunah so bili sultan Ben Jusuf, francoski visoki komisar André Dubois in francoski državni sekretar za zunanje zadeve Savary.

V prvih enotah maroške vojske, katerim je danes sultan izročil nove zastave, je deset tisoč Maročanov, ki so bili doslej v francoski vojski, in dva tisoč vojakov iz španskega dela Maroka. Maroška vojska je bila ustanov-

ljena na osnovi nedavno sklenjenega francosko-maroškega sporazuma. Vendar ima Francija še nadalje v Maroku okrog 50.000 svojih vojakov. Glede njih umika se bodo naknadno sporazumeli z novim sporazumom.

V Parizu danes poudarjajo, da bodo nadaljevali razgovore o dokončni določitvi medsebojne odvisnosti med Francijo in Marokom. V maroških krogih pa izjavljajo, da se bo maroška vlada že zdaj lotila vzpostavitve maroške diplomatske službe, kot je to storila tudi v vojsko, ne da bi čakala na francosko ratifikacijo sporazumov o neodvisnosti Maroka.

Na Koroškem in Gradiščanskem tudi deželne volitve

Dunaj, 14. maja (Tanjug). Na Koroškem in Gradiščanskem so bile včeraj razen zveznih parlamentarnih volitev tudi volitve deželnih zborov. Na Koroškem so socialisti ohranili dosedanjih 18 mandatov. Ljudska stranka jih je dobila 12, neodvisni 5, KP 1. Na Gradiščanskem pa je ljudska stranka obdržala dosedanjih 16 mandatov, socialisti so jih dobili 15, neodvisni pa 1.

Z VSEH STRANI SVETA —

VZHODNA NEMCIJA
TRGOVINSKI STIKI
S SUDANOM
Berlin, 14. maja (AFP). Podpredsednik sudanske vlade in trgovinski ministri Ibrahim el Mufli je prišel na povabilo vzhodnonemške vlade v Vzhodni Berlin. V Berlinu bo ostal nekaj dni.

VELIKA BRITANJA
ZAKLJUČEK STAVKE
V COVENTRYJU
London, 14. maja (AFP). Po 15 dni trajajoči stavki se je danes vrnilo na delo 11.000 delavcev avtomobilske tovarne »Standard« v Coventryju. Delavci so začeli stavkati iz protesta proti uvedbi avtomatskih strojev. Direkcija tovarne je odpustila 3000 delavcev. Tovarniška uprava je privolila v pogajanja z delavskimi predstavniki o vprašanju v zvezi z avtomatizacijo.

ITALIJA
PROTESTNA GLADOVNA
STAVKA GRŠKIH ŠTUDENTOV
Bari, 14. maja (Reuter). Trideset grških študentov, ki so se zaprli v neko predavalnico na univerzi v Barju, je bilo včeraj ves dan v gladovni stavki. Grški študente stavekajo iz protesta proti ukrepom Britancev proti grškemu prebivalstvu na Cipru.

ZSSR
KONFERENCA ATOMISTOV
Moskva, 14. maja (Reuter). Danes se je začela v Moskvi konferenca atomskih znanstvenikov, na katero so prišli tudi znanstveniki in tehniki ZDA, Velike Britanije, Francije in drugih zahodnih dežel. Sklepana je sovjetska akademija znanosti in bodo na njej bržčas obravnavali dela večjega števila znanstvenikov o različnih preceh vprašanj iz atomistike.

INDIJA
UREDITEV TRGOVINSKIH
STIKOV S TUJINO
New Delhi, 14. maja (Reuter). Danes je bilo v indijskem parlamentu objavljeno da bodo ustanovili korporacijo za izpolnjevanje trgovinskih sporazumov in trgovinske transakcije s tujimi deželami. Korporacija bo pod državnim nadzorstvom.

INDONEZIJA
SUKARNO NA POTI V ZDA
Singapur, 14. maja (AFP). Predsednik republike Indonezije Ahmed Sukarno je odpotoval v ZDA na uradni obisk. Pred odhodom je izjavil, da je smotno njegovega potovanja ugotovitev stikov, ki družijo narode Indonezije in ZDA. Sukarno spremlja zunanji minister Abul Gani in delegacija, ki je v njej na političnih in gospodarskih strokovnjakov.

DELEGACIJA RABINOV POŠDE
V ZSSR
Djakarta, 14. maja (AFP). Na povabilo vrhovnega sovjeta SZ je danes odpotovala iz Djakarte v Moskvo indonezijska parlamentarna delegacija. Po obisku v SZ bodo obiskali še Poljsko, CSR, Francijo in Italijo.

ZDA
DELEGACIJA PARLAMENTA
NA POTI V ZSSR
New York, 14. maja (AFP). Delegacija ameriških rabinov pojde v kratkem na obisk v SZ, da bi navezala stike z židovsko skupnostjo v SZ. To je prvi obisk v SZ po letu 1947.

Omanski imam zbežal
v Saudsko Arabijo
Kairo, 14. maja (AFP). Imam Omana in šejki plemen s tega ozemlja so prebegnili v Saudovo Arabijo. »Al Ahrām« poroča, da je kralj Saud priznal vsem šejkom iz Omana pravico azila v pokrajini Hasi ob Perzijskem zalivu.

Konec lanskega leta so čete Maskatskega sultana, ki so jim poveljevali britanski častniki, okupirale emirat Oman.

NOVO NOTRANJE POSOJILO
Moskva, 14. maja (TASS). Danes je bilo razpisano novo državno posojilo za razvoj narodnega gospodarstva v višini 32 milijard rubljev. Posojilo je razpisano na 28 let, obveznice pa bodo lahko kupovali samo sovjetski državljani.

INDIJA
UREDITEV TRGOVINSKIH
STIKOV S TUJINO
New Delhi, 14. maja (Reuter). Danes je bilo v indijskem parlamentu objavljeno da bodo ustanovili korporacijo za izpolnjevanje trgovinskih sporazumov in trgovinske transakcije s tujimi deželami. Korporacija bo pod državnim nadzorstvom.

INDONEZIJA
SUKARNO NA POTI V ZDA
Singapur, 14. maja (AFP). Predsednik republike Indonezije Ahmed Sukarno je odpotoval v ZDA na uradni obisk. Pred odhodom je izjavil, da je smotno njegovega potovanja ugotovitev stikov, ki družijo narode Indonezije in ZDA. Sukarno spremlja zunanji minister Abul Gani in delegacija, ki je v njej na političnih in gospodarskih strokovnjakov.

DELEGACIJA RABINOV POŠDE
V ZSSR
Djakarta, 14. maja (AFP). Na povabilo vrhovnega sovjeta SZ je danes odpotovala iz Djakarte v Moskvo indonezijska parlamentarna delegacija. Po obisku v SZ bodo obiskali še Poljsko, CSR, Francijo in Italijo.

ZDA
DELEGACIJA PARLAMENTA
NA POTI V ZSSR
New York, 14. maja (AFP). Delegacija ameriških rabinov pojde v kratkem na obisk v SZ, da bi navezala stike z židovsko skupnostjo v SZ. To je prvi obisk v SZ po letu 1947.

Omanski imam zbežal
v Saudsko Arabijo
Kairo, 14. maja (AFP). Imam Omana in šejki plemen s tega ozemlja so prebegnili v Saudovo Arabijo. »Al Ahrām« poroča, da je kralj Saud priznal vsem šejkom iz Omana pravico azila v pokrajini Hasi ob Perzijskem zalivu.

Konec lanskega leta so čete Maskatskega sultana, ki so jim poveljevali britanski častniki, okupirale emirat Oman.

THOREZOVE TEZE

zaostajajo za razvojem delavskega gibanja

(Od našega stalnega dopisnika)

Pariz, maja

»Humanite« je bila zadnji petek spet zaplenjena. Razglas Centralnega komiteja KP Francije proti vladni politiki v Alžirju je sprožil ostri ukrep notranjega ministrstva o zaplombi in prepovedi razpečavanja tega časnika, češ da je razglas poskus, da bi demoralizirali vojsko. To je prvi primer po volitvah, da se je postavila KP Francija v nekem vprašanju na odkrito stališče proti vladi Republikanske fronte. S tem je vsaj za trenutek, morda pa samo začasno, prekinjena politika zblizovanja z vodstvom francoskih socialistov ter molčeče soglasje KPF z mnogimi političnimi potezami vlade, ki bi v drugačnem položaju in če bi jih predlagala kaka druga vlada, naletele ne samo na opozicijo, marveč tudi na odločen odpor KPF.

Alžirski problem ni hkrati edini, v katerem je prišla KP Francije navzkriž z Guy Molletovo vlado. Govor Mauricea Thoreza pred Centralnim komitejem vsebuje še drugo zelo ostro kritiko proti francoskim socialistom. Thorez je opozoril na poskuse, ki so jih delali že davno v smislu reformacije parlamentarnega sistema, in napadel zla-

sti najnovejšo poskuse ljudskih republikancov, češ da bi radi dosegli, da bi vlada postavila KPF izven zakona. Napadel je tudi Molletovo idejo o reformi režima, o kateri je rekel, da je kopija ameriškega predsedniškega sistema.

Thorez je sicer kritiziral socialistično vodstvo, ali bolje rečeno njegov del, vendar pa ni opustil misli o zvezi s socialisti. V kakšni obliki vidi ureditve te misli, kaže odločno Thorezovo vztrajanje na ustanovitve ljudske fronte. Thorez je jasno začrtal taktiko KPF na poti k temu cilju. Kdo nasprotuje tej zvezi? Po Thorezovem mnenju del socialističnega vodstva, proti kateremu morajo komunisti in socialisti biti skupni boj.

Takšno Thorezovo stališče je nova faza v stališču KPF nasproti Socialistični stranki, pri čemer KPF napoveduje vojno delu Socialistične stranke, predvsem številnejšemu delu, ki sledi Guyju Molletu. Thorezov govor ni samo analiza odnosov med francoskimi komunisti in socialisti. To je pravzaprav odgovor francoskih komunistov na mnenja Francozov, ki so bodi javno, bodi pod okriljem stranke kritizirali stališče KP oziroma njenega vodstva, in morda bolj rečeno, dela tega vodstva po 20. kon-

gresu KPSZ. KPF se je najbolj obojevala glede nove poti, začetne na 20. kongresu KPSZ, najbolj je pomišljala, da bi analize in sklepe 20. kongresa prenela na svoje članstvo, mu pojasnila ter v praksi sprejela ta novi, pozitivni proces v delavskem gibanju.

Thorez je tokrat nekoliko odločneje kakor v svojih prejšnjih izjavah o Stalinu govoril o Stalinovih napakah. Točko za točko je povzel sklep o usodnih posledicah obojevanja Stalina, kar je povzročilo podedenjanje vloge partije. Thorez je sicer obsodil Stalina, da ni trpel kritike in da je ustvaril strahovlado, vendar pa je našel še zmeraj tudi besede opravičevanja »Bilo bi otročje misliti,« je rekel Thorez, »da je prišlo do vseh sodnih procesov po samovolji enega človeka ali peščice ljudi. Ne smemo pozabljati na razmere, v katerih je nastalo takšno vzdušje, na tujo intervencijo in na pritisk od zunaj.« Thorez negotavlja, da je bila glavna linija pravilna.

Naposled se je Thorez prvokrat po juniju 1948 dotaknil odnosov KPF nasproti Jugoslaviji, toda s pozicij, ki jih je razvoj dogodkov že zdavnaj prerasel.

B. Pešič

S POTI PO FRANCIJI

Ali poznate starega Tartarina?

hajajo tuji iz daljnih krajev. To je mlin »ustanovitelj« njegovega rodu Alphosa Daudeta, ki je prihajal k svojim prijateljem v bližnji grad, kjer je rad poslušal pripovedke starega mlinarja in sanjaril na tem kamnitnem griču z razgledom daleč naokrog. Potem je odhajal Daudet v Pariz in pisal pripovedke, zmeraj pa je mislil na svoj mlin na veter. Nanj naletimo v vseh njegovih delih, postal je »košček kama, ki mu je bil domovina.«

Tudi Tartarin je zrasel na tem griču. Morda imajo Taraskonci pravico, da se jeze na velikega pripovednika, da je samo iz njihovega mesta napravil Tartarinovo domovino. Ta mož, v katerem so posebejlene vse napake in vrline, ta živahni duh in ta neukrotljiva narava, ta Tartarin je Provencalec od pete do glave.

Kakor vsi njegovi rojaki, tudi on uživa v dobri kapljici, topli in močni, in v dobrotah provencalec kuhinje, ki ji rad izkazu-

je čast in priznanje. Toda njene dobrote uživa samo v izjemnih primerih, ob praznikih. Drugače pa se nikoli ne naveliča praznega krompirja s čebulo ali sočne ribe na olju, o kateri pravi, da »riba živi v vodi, umrje pa na olju.« Če je dobre volje, vam bo povedal, kako je treba pripraviti krokarja. Mi smo imeli srečo, da smo slišali ta »skrivni recept« in posredovati ga hočemo tudi vam.

»Krokarja položite v velik lonec in zalijte z vodo iz Rhone, ker je mehka. Kuhate ga z rižem in travo, ki je v Provinci na pretek. Da bo okus boljši, položite v lonec še pravi pravcati nož. Vse to kuhajte nekaj časa skupaj. Ko se nož omehča, lahko jeste krokarja na olju ali brez olja, kakor vas je volja.«

Vesel je, ta Tartarin, in velik šaljivec, kakor vidite. Ob nedeljah gre med ljudi, med svoje rojake in turiste. V ariški areni

kriči do hripavosti. Gleda biko-borbe, toda ne španske, marveč prave provencalec les courses de taureau. Razlika je velika. Španci ubijajo bika. Tu pa so ljudje dobrodušni in z razjarjenega bika snamejo s spretnimi kretnjami samo kokardo med rogov. Proti veliki nagradi, seveda, ki je odvisna od pasme bika in toreadorjeve spretnosti. Nam so poudorili 80.000 frankov. Prijazno smo se zahvalili in opravičili, ker — nismo utegnili!

Ko smo prišli k areni, je bila povsem prazna in naš pogled je prek mandeljnov zajel krasno Camargue med dvema krakoma Rhone. Poznate jo, mimogrede rečeno, tudi vi, saj ste vsekakor videli filmsko poezijo »Belo galvo«. Naš pogled je segal daleč in zdelo se nam je, da nas pozdravljajo čvarji čred, cowbovy iz Camargue s širokimi klobuki, oboženi s kopjem in trirogom, in da nam mahajo Arlesijanke v narodni nošnji, ki že izumira, ka-

tere lepota pa ostane. Gunat in Bizet, Daudet in Mistral so ustvarili okrog teh žensk sij glasbe in poezije. Treba jim je čestitati k izbiri!

In kakor da smo gledali dirke divjih, belih griv smo na tej stari, ogromni zemlji jahali skozi paščo in prek plitvih jezer ko deček iz filma na vratu svojega ljubljena. Daleč, daleč tja do morja so nas spremljale pesmi in plesi provencaleških fantov in deklet. Na vrsti je bila farandula, ko nas je vodnik zdramil iz sanjarenja in citiral besede pesnika iz 5. stoletja: »Vse, kar lahko nudi Vzhod, vse, kar diši po Arabiji, vse, kar premorejo razkošna Asirija, plodna Afrika, lepa Španija in širna Galija, vse to lahko najdete v Arlesu v enakem obilju, kakor v teh deželah.«

Stali smo na vrhu arene in mislili, da ima Provence še več. Toda Tartarina je lahko imela samo Provence in zato je bogatejša od vseh teh dežel, ker je Tartarinov duh zmeraj živ, ker je to bogastvo neusahljivo, neizmerno.

D. Trajlovič

DRUŽBENI PLAN MARIBORSKEGA OKRAJA

Družbeni proizvod za 12,7% večji

Okrajni komite Zveze komunistov in Okrajni odbor Socialistične zveze okraja Murska Sobota sta na skupni seji razpravljala o najvažnejših vprašanjih okrajnega družbenega plana in proračuna za leto 1956.

Vrednost družbenega proizvoda bo letos znašala v murskosoboškem okraju 6.315 milijonov dinarjev, kar je za 12,7% več kot lani. Količinski obseg proizvodnje pa se bo povečal za 20%.

Taka razlika bo zaradi tega, ker se bo povečal predvsem odkup kmetijskih pridelkov, kar bodo zagotovile kmetijske zadruge.

Kmetijskim gospodarstvom s slabšo gospodarsko osnovo bodo pustili ves prispevek na račun zemljarine s pogojem, da ga uporabijo za investicije.

Močno se bo povečal promet v gostinskih podjetjih. Ker pa so lokali v zelo slabem stanju, predlog družbenega načrta določa, naj bi gostinska podjetja dajala v sklad za samostojno razpolaganje 3% od prometa, kar bi porabila za ureditev in opremo lokalov.

Za zagotovitev potrebnih dohodkov za okrajni in občinske proračune bodo razen ostalih dohodkov uvedli povprečno 5,5% doklado na zemljarino, ki pa bo v raznih občinah nekoliko višja ali nižja, na kar vplivajo možnosti prodaje kmetijskih pridelkov in podobno.

NAČRTI ZA UPORABO SKLADOV

Pri obravnavi predloga letošnjih proračunov okraja in občin so ugotovili, da bo s temi sredstvi treba gospodariti zelo preudarno, če hočejo kriti najnujnejše potrebe.

Proračuni niso visoki, zato pa imajo občine predvidenih mnogo sredstev v skladih za gradnjo stanovanj, za vzdrževanje cest in

za investicije. V občinskih skladih se bo letos nabralo 325 milijonov dinarjev, v okrajnih skladih za investicije, pospeševanje kmetijstva, cestnem, gozdnem in drugih pa 302 milijona dinarjev. Skupno s skladi podjetij za prosto razpolaganje in za investicije se bo v vseh navedenih skladih v murskosoboškem okraju nabralo 733 milijonov dinarjev.

Na seji je bilo poudarjeno, da je uporabi takih sredstev treba posvetiti največjo skrb. Okraj in občine imajo namreč skoraj za 600 milijonov dinarjev več sredstev kot lani. Občinski ljudski odbori naj naredijo točne načrte za čim smotnejšo uporabo vseh skladov, da teh sredstev ne bi porabili za manj koristne stvari.

V Ptuj so začeli polagati vodovodne cevi

Ceprav počasi, vendar zagotovo se bliža čas, ko bo Ptuj dobil vodovod, ki ga tako nujno potrebuje. Odkar so odšli pred tisoletjem iz Poetovlje rimske legije, mesto ni imelo več vodovoda.

Golobi-pismonoše v Titovi štafeti

Člani kluba gojiteljev golobov pismonoš »Kompas« v Mariboru sodelujejo s svojimi golobi v Titovi štafeti. Golobi bodo prinašali čestitke iz Reke, Kopra, Triglavja, Jesenic, Kranja in Ljubljane.

Dan UDV v Mariboru

V soboto je bila v klubu Tajništva za notranje zadeve v Mariboru svečana proslava Dneva UDV. Priridelci so povabili razen članov Tajništva več gostov, med njimi pripadnike JLA ter predstavnike političnih in družbenih organizacij.

Lendavska zadruga na dobri poti

Letošnji zbor zadružnikov v Lendavi je bil prav gotovo ploden. To potrjuje razen udeležbe živahna razprava, ki je sledila poročilu. V razdobju zadnjih petih let je zadruga zabeležila pomemben napredek na področju kmetijstva.

Zaradi uspešnejšega dela zadruge, ki šteje 558 članov, je bil v jeseni 1954 izvoljen Zdržni svet, ki je v tem času imel štiri zasedanja. Zadruga v Lendavi je imela do nedavnega tudi ekonomijo v Pince marofu, ki je bila priključena Kmetijskemu gospodarstvu v Lendavi.

stvo Kmetijska zadruga tudi pri odkupu. Največ težav imajo pri skladiščenju, kajti zadrugi primanjkuje potrebnih prostorov. V letošnjem letu bodo v Lendavi zgradili sodobno zadržno skladišče. Kmetijske pridelke odkupujejo preko zadržnih poslovalnic v posameznih vaseh.

Omembe vreden uspeh in napredek je bil dosežen pri izdelovanju cekarjev, ki jih izdelujejo skoraj v vseh vaseh lendavske občine. Minulo leto je imela zadruga sama s cekarji 36 milijonov prometa.

Kljub precejšnjemu številu članov bo potrebno vključiti v zadrugo več kmetov iz bližnje okolice. V vključevanju prednjačita sedaj vasi Dolina in Trilmini. Premalo zanimanja za zadržništvo pa je v obmejni Centibi.

VELIKO POVPRASEVANJE PO ŠTEDILNIKIH IN KUHALNIKIH »TOBI«

Pripravljajo nove proizvode

V soboto se je sestel Delavski svet Tovarne termo-električnih proizvodov v Bistrici. Razpravljali so o družbenem planu podjetja za letošnje leto in izglasovali njegovo potrditev. Proizvodnja se bo letos v podjetju povečala za eno tretjino.

nimanje je tudi za hladilnike, ki predstavljajo najvrednejši proizvod podjetja. V zadnjem času so izdelali v tovarni več preureditev; uredili so strojni in ordinarski oddelek ter dogradili dvorano za novo emajlirnico. Nova emajlirnica, ki bo znatno znižala stroške proizvodnje, je prvi zarodek v okviru načrta za zgraditev nove tovarne.

kazali nekaj izboljšav sedanjih proizvodov in se lotili konstrukcije povsem novih. Novi proizvodi so namenjeni gospodinjstvu, zato lahko domnevamo, da gre za razne stroje, ki jih potrebujejo gospodinjci pri pranju in sušenju perila in drugih gospodinskih delih.

Korak za korakom k uvedbi televizije

Danes bodo v Zagrebu prvokrat sprejemali televizijski program iz Avstrije in Italije

V zvezi s proslavo 30-letnice zagrebske radijske oddajne postaje bodo danes v Zagrebu prvič omogočili sprejemanje televizije, in sicer s prenosom televizijskih programov iz Avstrije in Italije oziroma programov mednarodne evropske televizijske mreže »Evrozivizije«, v kateri je vključenih deset evropskih držav.

Tako bo treba za del severne Slovenije postaviti relejno postajo nekje na Pohorju. Za prenos programa iz Italije pa bi zadoščala postavitev relejne postaje na Nanosu.

Seveda je vse, kar zdaj pripravljamo na tem področju, še v znamenju tehničnih poskusov, kar bo trajalo še okrog dve leti. V zvezi z uvedbo televizije je tudi načrt, da se dvigne postopje Radia Ljubljane, ki naj bi dobilo manjši televizijski studio.

Tudi pri Inštitutu za elektrozeve v Ljubljani, kjer se že vrsto let intenzivno ukvarjajo s televizijo, ne mirujejo. Za razvoj televizije je Zvezna industrijska zbornica dala iz sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje na razpolago 60 milijonov din. Od tega zneska je Inštitut za elektrozeve prejel 12,4 milijone dinarjev za razvoj televizijskih snemalnih naprav in oddajnika, podjetje Telekomunikacije v Ljubljani pa 6,7 milijona din za

razvoj televizijskega sprejemnika. Prispevek Zvezne industrijske zbornice je omogočil Inštitutu za elektrozeve nadaljevati začeto delo, ki bo v glavnem končano do razslave telekomunikacij v avgustu. Vsekar pa bodo v Inštitutu še pred koncem leta dovršili kompletni oddajnik za 200 vatov in popolno snemalno garnituro za studio z dvema snemalnima kamerama in potrebnimi kontrolnimi in krmilnimi napravami ter z napravo za prenos ozkih in normalnih filmov kakor tudi diapozitivov, tako da bo praktično omogočena oddaja domačega programa z domačimi napravami.

Za prenos tujih programov so v bližini Zagreba na vrhu Sljemena postavili postajo, ki bo sprejemala iz Gradca v Avstriji program in ga ponovno oddajala. Aparaturo za to postajo so v Zagrebu dobili poskusno na razpolago iz Francije. Danes si bodo Zagrebčani lahko prvič ogledali televizijski program na raznih krajih mesta, kjer so postavili vrsto sprejemnikov, tako v večjih trgovinah, nekaterih domovih itd. Za prenos italijanskega programa so uredili dve relejni postaji, in sicer eno na Učki nad Opatico in drugo na Stipan griču v Gorskem Kotaru. Ti dve postaji bosta usmerjeno posredovali prenos iz Italije do oddajnika na Sljemenu. Takšne relejne postaje so potrebne, ker se televizijski programi prenašajo na kratkih valovih 1,40 do 1,75 m, ki se razširjajo podobno kakor svetloba, in sprejem ni mogoč v krajih, ki jih zasenčijo gore.

dajnika v bližini koče na Kravcu, ki bi imel posebno konstrukcijo antene za oddajanje v tiste dele Slovenije, od koder bo mogoč neposreden prejem s Kravca. Postaja v višini 1700 m bi zajela velik del Slovenije, tako Gorenjsko do Jesenic, široko področje Ljubljane ter velik del Dolenjske in Notranjske. Oddajnik na Sljemenu bo lahko zajel področje v dolini Krke ter del severne Slovenije. Pozneje bo treba zgraditi še manjše relejne postaje za izpopolnitev vrzeli v zasenčenih področjih, kjer sicer ne bi bil mogoč neposredni sprejem televizijskega programa.

Radia Ljubljane, ki naj bi dobilo manjši televizijski studio.

TRIDESET LET JUGOSLOVANSKE RADIOFONIJE

RADIO ZAGREB je spregovoril 15. maja 1926

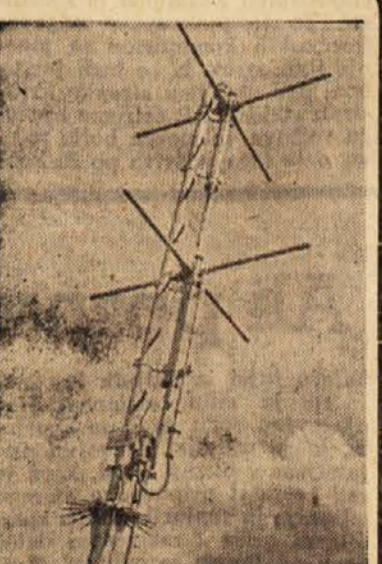
V zagrebskem Gornjem gradu, na dvorišču in v poslopju starega gosposkega dvorca Rakovca, na Markovem trgu št. 9, je bilo 15. maja 1926 zvečer izredno živahno. Pričakovali so tehnični porod. Ali se bo posrečila prva oddaja prvega radiofonskega oddajnika na Balkanu? Prostorji so bili polni vnetih radioamaterjev, polno je bilo tudi dvorišče. Prišli so mnogi znanci in prijatelji, da bi neposredno videli uresničenje dolgoletnih prizadevanj zagrebskega Kluba radioamaterjev. Nad strehami starih hiš sta se dvigala dva lesena antenska stolpa, visoka po 50 m. Postavilo ju je domače zagrebsko podjetje. Med njima je bila napeta antena »T«. V tesnih dvorišnih prostorih, kjer so bile nekoč konjušnice, so improvizirali prvi studio. Poleg njih sta bili dve sobici študentovskega obsega: prva za režijo, druga za stroje, v nizkem podstrešju pa je stal oddajni aparat, izdelek berlinskega »Telefunkena«. Oscilator je bil ena sama elektronka. S pogodbo določena zmogljivost je znašala samo 350 vatov.

Ze mesec dni so se z vso naglico ukvarjali z montiranjem, da bi izpolnili stroge pogoje koncesije. Vso minulo noč med 14. in 15. majem 1926 so bili vsi napori zamareni: Radio Zagreb nikakor ni hotel spregovoriti. Stroji niso imeli dovolj električnega toka in niso obratovali s polno zmogljivostjo. Zgodovinskega dne zjutraj so tehniki iz zagrebske elektrarne montirali v sami strojnici radijske postaje poseben transformator. Električni tok so napeljali neposredno iz omrežja visoke napetosti iz bližnjega mestnega magistrata.

Naposled so začeli stroji ob 20.45 brezhibno obratovati. Notar in vneti prijatelji radia so zaslišali na sprejemniku glas Ive Šterna, kako je v hrvatskem in tujih jezikih pozival vse, ki slišijo Radio Zagreb na val 350, naj to telefonično, brzojavno ali pismeno sporoče upravi radijske postaje. Skladatelj Krsto Ođak je zaigral na klavirju hrvatsko himno »Lijepa naša domovino«, potem pa sta violinist Miranov in pianist Pozajski izvajala prvi radijski koncert v Jugoslaviji: Beethovno sonato v D-duru. Takrat je bilo na vsem področju zagrebske poštne direkcije samo 290 radijskih naročnikov, toda vesti so prihajale od vseh strani

in med oddajo so jih ponovili poslušalcem: Radio Zagreb se sliši dobro. Celo v 30 km oddaljenem Krašiću!

Tako se je pred tridesetimi leti rodila jugoslovanska radiofonija, ki je dolgo životalna in skromnih predvoinih razmerah, dokler se ni po osvoboditvi razvila do neslutene obsega. Radio Zagreb praznuje danes tridesetletnico z glavnim oddajnikom v Deanovcu z zmogljivostjo 135 kw antenske moči in drugim oddajnikom v Zagrebu. Proslavo jubileja bodo označili z vključitvijo televizijskega oddajnika na vrhu Sljemena, najvišjem vrhu Zagrebške gore. Kmalu bo dograjen tudi poseben oddajnik za frekvenčno modulacijo z zmogljivostjo 1 kw. Na področju LR Hrvatske delujeta še dva oddajnika na Reki ter oddajniki v Osijeku, Splitu in Dubrovniku. Iz skromnih začetkov se je razvila močna in široko razpredena organizacija, ki dela za ljudstvo kot umetniška, informativna, zabavna in prosvetna ustanova. Zdj gradijo omrežje ultra kratkih valov, ki bo še tesneje povežalo oddaje bratskih ljudskih republik ter omogočilo tesno sodelovanje za izmenjavo programov

Od skromnih začetkov pred 30 leti se je naša radiofonija razvila do televizije in UKV oddajnikov (na sliki)

ter boljše sprejeme čedalje večjem številu poslušalcev. Za Radio Zagreb je leta 1928 spregovoril Radio Ljubljana, leta 1929 pa Radio Beograd. Takrat je bilo to v evropskem obsegu zgodaj, ker so radiofonijo šele upostavljali. Sedanja proslava tridesetletnice pomeni važen datum v naši najnovejši tehnični in kulturni zgodovini. Zato zaslužijo podjetni amaterji »Radiokluba Zagreb« naše popolno priznanje. Hroje Macanović

To in ono iz konjske občine

Večina kmetijskih zadrug v konjski občini je že imela letne občne zbere. Bilance lanskoletnega gospodarjenja kažejo, da so si nekatere ustvarile večmilijunske dobičke, ki jih bodo večji del vložile v investicije za nadaljnji razvoj kmetijstva.

Kot kaže, je letos zelo zgodaj pričelo gmeti, saj je nedavno tega strela udarila v kozolet, last Jožeta Črešnjara iz Malahorne pri Opatici. Isti dan je v okolici Konjic med dežjem padala tudi rahla toča, ki sicer še ni napravila večje škode.

Komunisti osnovne partijske organizacije Slov. Konjice so nedavno imeli svojo letno konferenco, na kateri so pregledali svoje delovanje, iz poročil in razprave je bilo razbrati, da je bilo precej uspehov pa tudi pomankljivosti, ki jih bo v bodoče treba odpraviti. Na konferenci so izvolili petičanski sekretariat.

Zaradi slabega vremena so se letošnja pomladna dela na polju precej zakasnila. Krompir je sicer večidel že posajen, koruzo so pa šele dobro pričeli saditi. Hladno vreme je dokaj oviralo rast ozimne in drugih posevkov.

V okviru krožka mladih zadrušnikov pri KZ v Slov. Konjicah nameravajo v kratkem ustanoviti pevski zbor kmečke mladine. S tem zborom bodo lahko nastopali pri različnih prireditvah, ki jih prireja kmetijska zadruga. Z nekaj pesmimi nameravajo sodelovati že pri okrajni mladinski proslavi v začetku junija.

Podobno kot v drugih krajih celjskega okraja se tudi konjska mladina pripravljala na veliko mladinsko slavo, ki bo od 27. maja do 3. junija v Celju. Na posvetovanju predstavnikov društev, organizacij in podjetij je bilo ugotovljeno, da se bo zaključnih slavnosti v Celju udeležilo preko 300 mladih ljudi iz Konjice ter okolice. Razen mladinskih organizacij bodo za udeležbo skrbeli še krožki mladih zadrušnikov, ki bodo pritegnili predvsem kmečko mladino. V paradi bodo mladinci iz usnjarskega kombinata KONUS nastopili s svojimi delovnimi uniformami, v katerih bodo prikazovali delo v posameznih oddelkih in občinah. Mladina iz krožka mladih zadrušnikov pri konjski zadrugi bo pripravila kmečko hišo. Da bi tudi prevoz bil čimbolj olajšan, bodo podjetja v Konjicah, Zrečah in Sočah dala na razpolago brezplačno svoje kamione in avtobuse. Skupaj z mladino bo na proslavi v Celju sodelovala še konjska godba. Na posvetovanju so se sklenili, da bo občinski komite mladine pripravil letošnji program dela. L. V.

TELEVIZIJSKI ODDAJNIK NAJ BI BIL NA KRVAVCU Zdj proučujejo zlasti možnost postavitev televizijskega od-

OBISK PRI PREDSEDNIKU AVSTRIJSKEGA PEN-KLUBA

FRANZ THEODOR CSOKOR

o sebi in o sodobni avstrijski književnosti

Na vizitki imam napisano: Dunaj, 3. okraj, Neulinggasse 11, prtiličje. Spotoma premišlujem o Franzu Csokoru in si skušam obnoviti v spominu najvažnejše vtise, ki so mi jih spredovala o njem njegova dela sama. Zakaj zavedam se tudi tokrat: imena znanih osebnosti so vselej še nekaj več kot zgolj imena, čestokrat so pojmi, ki se v našem predstavnem svetu razrašajo mimo te osebnosti na pojave »časa in prostora«, kot temu pravimo. Pisatelji, ki jih poznamo po njihovih literarnih ali drugačnih delih, nam vzbujajo določene predstave tudi o njih kot o ljudeh, čeprav se te naše predstave kajpada dostikrat ne skladajo z resničnostjo.

In tako se, v želji, da prehitim ljudi, ki se jim ne mudi kakor meni, umikam po pločniku na vse strani, in spesim mimo drevoreda, ki šumi na obeh straneh ceste. Golobje se veselo spreteljavajo nad ulico. Dopolandanska ura je, ko pozvonim na vratih s Csokorjevim imenom.

Predsednik avstrijskega Pen-kluba Franz Theodor Csokor mi odpre. V zadnji, ozki sobi, kjer je toplo in prijetno, posebno še, ker piha zunaj mrzel veter, skušam ugotoviti, ali se v predstave o dramatik Csokoru zdijo pravi živim človekom. Na kratko spregovorim o namenu svojega obiska in se bežno ozrem po preprosti sobi. Že sedim ob njegovi pisalni mizi, kjer po navadi piše in je tudi ta trenutek prudarno tiptikal na starinski pisalni stroj. Soba je preprosta, tako preprosta, da je bolj podobna študentski sobi — prava literarna delavnica, polna tistega nereda, ki nastane, kadar ni nikjer več prostora, da bi imel hkrati odprte vse knjige, ki jih potrebuješ pri nekem delu in tako leže knjige in papirji na stolah, okenskih policah, na mizi. Mnogo papirja z beležkami, odprtih pisem, vmes nove revije, časniki... Za hip me obide misel — kako to, da je pri vseh ljudeh duha okrog njih vse tako preprosto? In ta mož, srednje, skoraj nizke postave, ki kljub svojim sedemdesetim letom ni še

ljiva vojna usoda je v tej knjigi opisana na način, ki združuje dokumentarno pričevanje z umetniškimi. Prav pri tej knjigi sem se spomnil na delo »Popotoval sem v domovino« Ferdia Kozaka, ki je sicer povsem drugače zasnovano, a ima vendar nekaj skupnega z njo: intimno človeško izpoved o vojni.

Ko se ravno spustiva v pogovor, zazvonil telefon. In med pogovorom še dvakrat ali večkrat. Pri prvem pogovoru po žici se je Csokor močno zavzel za nekega mladega pesnika, ki živi v težavah. Pri drugem spet nekaj podobnega. Razmi ljudje se obračajo nanj in Csokor opraviča to delo z neutrudno ljubeznivostjo. Žraven se mi smeji.

»V kratkem času hočete od mene toliko odgovorov. Kakšen je splošen trenutni položaj avstrijske književnosti? Ali ne zahtevate preveč?«

Predem mi je odgovoril na moja vprašanja, se je zamišljeno zastrmel vame. In jaz sem medtem premišljeval o njegovem odhodu z Dunaja marca 1938, ki ga je tako dramatično opisal v že omenjenem delu. Takrat je bil star dvainpetdeset let ter je šel v prostovoljno izgnanstvo, sledil svoji vesti, ki ni prenesla človeškega ponižanja in brezpravnosti. Pot ga je vodila čez Poljsko in Romunijo k nam. Vi-

del je Varšavo v plamenih, Bukarešto, Beograd ob bombardiranju in naposled prispel do Jadrana. Na Korčuli, kjer je tudi njega neposredno dosegel vihar, je preživel nadaljnji del vojne in na partizanski jadrnici je po kapitulaciji Italije prispel v južno Italijo. Sedem let je ta avstrijski Odisej begal po okrvavljeni in strašni Evropi, med frontami, v večnih nevarnostih. Nešteto ljudi je srečal in iz teh srečanj je nastala knjiga »Auf fremden Strassen«. Ni čuda, da je hrepenel po domu. To je izrazil v svoji igri »Kalipso«, ki jo je v letih 1941—1942 napisal na naši Korčuli. V simboliko antične pesnitve je zavil svoje emigrantstvo in iskanje domovine, ki je zanj v tistih letih bila daljna in neskončna, nedosegljiva.

Zdaj mi govori potrpečljivo, kakor o najljubšem predmetu:

»O avstrijski povojni literaturi me sprašujete? Največ uspehov je na področju romana in lirike. V nasprotju s stanjem po prvi vojni je tokrat dramska književnost neznatnejša. Tedaj so bili Bruckner, Kaiser, Toller, Sternheim, v Avstriji Chlumberg, Kaltenecker in jaz. Od mlajših je zdaj v Avstriji le umrl Raimund Berger vreden omembe, od živih pa Kurt Klöngler, Anna Tichy in Rudolf Bayr. Ti pišejo dela, ki nakazujejo novo smer. Razlogi vas zanimajo? Po prvi svetovni vojni je bila močna vera v svet, ki je prihajal. Po zadnji vojni je nastopil pesimizem, ki ga je lahko umeti, kajti mladim ljudem v Avstriji so n. pr. od leta 1954 trikrat iz temelja spremenili šolske učbenike, v najvažnejših razvojnih letih so morali trikrat zapovrstjo čez noč zavreči tisto, kar jim je bilo poprej zapovedano spoštovati kot svetinjo. To napravi človeka kritičnega. Takšna je generacija, ki katere najpomembnejšim predstavnikom prištevam Herberta Eisenreicha, Jeannine Ebner in Hansa Harbecka med mlajšimi pripovedniki, pri generaciji sedanjih petdesetletnikov pa so pomembni Heimito Doderer s svojim romanom »Die Strudelhofsteige«, in George Saiko s svojima romanoma »Auf dem Floss« in »Der Mann in Schilf«. Roman in esej danes vodita. V liriki so najpomembnejša imena Michael Guttenbrunner, najboljši med mladimi, Christine Lavant in Ingeborg Bachmann, dalje Walter Tomann, Franz Kiessling, od starejših pa Hermann Hakele in Friedrich Bergammer. K tistim, ki so bili znani že pred vojno, sodijo Alexander Lernet-Holtenia in Kurt Frieberger, oba romani-pisca, Lernet-Holtenia je tudi lirik. Ne smem pozabiti l. 1942 v emigraciji umrlega Roberta Musila, čigar roman-torzo »Mož brez lastnosti« je pomembna proza v evropskem okviru. Hermann Broch, ki je tudi že umrl, mu je po svojem delu blizu. Upam, da vas nisem prestrašil s tolikimi imeni!« se je Csokor hudomušno nasmejal.

Pojasniti sem, da so mi nekateri pisatelji znani. Opozoril me je na svoj esej, ki ga je imel na

zadnjem amsterdamskem kongresu Pen-klubov pod naslovom »Prekrat v romanu in delež Avstrije«, ki je izšel v posebni knjigi skupaj z drugimi članki s kongresa.

Preden sva se poslovila, sem Csokorja povprašal še o njegovem delu.

»Moje, v glavnem dramsko delo, so po moji prostovoljni emigraciji leta 1938 uničili nacisti. Zdaj spet počasi izhajajo nove izdaje mojih dram in proze. Pri založbi Zsolnay je izšla »Evropska trilogija« z dramami »5. november 1918«, »Zasedeno področje« in »Izgubljeni sin«. V knjigi »Olimp in Golgot« je izšla dramska trilogija »Kalipso«, »Cezarjeva vdova« in »Pilate«. Izšel je že tudi roman »Ključ do prepada«. Založba Danubia je izdala dramo o Loyolu »Božji general«. Zbral sem v knjigi tudi vse svoje pesmi. Knjigo »Na tujih cestah« poznate. Druge knjige so v pripravi.«

Mirno sva kramljala. Csokor se je tu in tam v spominu izgubil v našo deželo, omenil kak svoj vtis iz naših krajev in pazljivo odgovarjal na moja vprašanja. Govorila sva tudi o življenju avstrijskih literatov in o njihovih problemih, ki so seveda drugačni kot pri nas. Dotaknila sva se kulturnih stikov med nami in Avstrijo. Omenil sem, da so prvi jugoslovanski avtorji že bili na razstavi avstrijske knjige. Prvi koraki so napravljeni.

Vstal sem in se opravičil. »Nič, nič, kar še pridite! Jugoslovane imam rad. Vaša lepa dežela in vaši dobri ljudje mi bodo živeli v srcu do smrti.«

Ko sem stopil na šumno cesto in spet korakal ob drevoredu, mi je bil še vedno v očeh pisatelj Csokor, kakor se je bil pravkar poslovil z menoj. Nekoliko sključen mož, črnega, prodirnega pogleda, neznanet po zunanem videzu. Humanist. Človek.

Odisej je našel domovino. Imenjuje se svet.

FRANCE NOVSAK

Biografski podatki:
Franz Theodor Csokor se je rodil na Dunaju 6. septembra 1883. Rodbina izvira po očetovi strani iz Sremskih Karlovcov, po materini pa iz severne Češke. Oče je bil univerzitetni profesor, bakteriolog in veterinar. Csokor je napisal kakih 29 dram, ki so bile večinoma uničene v času nacizma, 4 knjige proze in 3 knjige pesmi. Po Hitlerjevi zasedbi Avstrije je prostovoljno emigriral na Poljsko, od tam pa ga je vojna pregnala najprej v Romunijo in nato v Jugoslavijo. Osebnost je znan z raznimi našimi znanimi umetniki in kulturnimi delavci, tako z Mestrovicem, Ferdinandom Kozakom in drugimi. Od leta 1947 je predsednik avstrijskega Pen-kluba.

Gojmir A. Kos: Avtoportret

RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA GOJMIRA A. KOSA

Prof. Gojmir Anton Kos je bil od vsega početka odbornik družstva Narodna galerija in ves čas vestno deloval v galeriji. Po osvoboditvi pa je bil poleg svoje profesorske službe na Akademiji upodablajočih umetnosti v Ljubljani nekaj časa tudi ravnatelj Moderne galerije, član Galerijskega sveta pa je že, odkar le-ta obstaja. Tudi v tej častni funkciji je akademik G. A. Kos z nasveti in dejavno pomočjo vselej nesebično in požrtvovalno nudil obema galerijama vso svojo dragoceno pomoč.

ročja Kosovega slikarstva — in to z res skrbno in strogo izbranimi primeri. Vsa svojevrstnost in odličnost mojstrove palete odseva iz razstavljenih slik, izmed katerih jih mnogo več od polovice še nikoli ni bilo javno razstavljenih, druge pa le v poredkoma, mnoge celo le pred davnimi leti.

Da mu ob šestdesetletnici življenja javno izrazi svojo zahvalo in priznanje, je Moderna galerija priredila v njegovo skromno počastitev razstavo, kjer so zbrana najboljša njegova dela. Sicer je na razstavi samo 63 oljnih podob, vendar pa zastopujejo za izčrpano označitev tega samosvojega, tako izvirnega umetnika.

Gojmir A. Kos si je v širokih plasteh slovenskega ljudstva že pridobil sloves samosvojega, resnega in globokega umetnika, mnoge njegove slike so postale že resnično ljudska last. Spominimo se samo na njegove velike historične prizore (Umestitev na Gosposvetskem polju in Bitka pri Krškem), ki jih pozna že vsak dijak iz šolskih knjig. Neštetokrat so bile na posamezne njegove slike tudi v barvah reproducirane v naših revijah in knjigah (n. pr. »Med vratci«, »Dekle s harmoniko«, razne ljubljanske vedute in tihotičja itd.).

Razstavljenata platna predstavljajo pokrajine v žgoči sončni pripek, poduhovljene portrete, z izrednim okusom in barvnim občutjem sestavljena tihotičja in razgibane figuralne kompozicije. Razen velikih zgodovinskih stenskih slik so tu zastopana vsa pod-

rednja lika zadovoljivo in lepo rešila ter z impresivno preročja svoje sodanosti stvaritve. Tako, kot je v nekaterih prizorih vsebovala njena igra potrebno težo, je bila ponekod pre malo notranje sproščena in je zaradi tega njena vloga mestoma dobivala nepotrebno sentimentalno barvo. Janez Presenjak in Slavica Glavačeva sta ustvarila zelo posrečeni odskri figuri, ki sta se lepo skladali s pisateljem, s celotno uprizoritvijo pa ne. Isto bi lahko ugotovili tudi za upornika Danila Bezljaja in mladi nuni Niko Juvancovo in Ivo Zupančičeva.

MARIANA PINEDA

UPRIZORITEV V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

Mariana Pineda je španska narodna junakinja, rojena leta 1781 v uporniškem gibanju, ki je pred dobrimi 120 leti, po vzorih tedanjih karbonarskih gibanj, hotelo razvneti požar meščanske revolucije. Mariana pa je tudi junakinja Lorene drame: poguma, svobodoljubna in nežna žena je, ki ljubi umetnika Pedra. Sredi sni o svobodi in o sreči v ljubljani jo ujame kraljeva policija in sodišče je obsodi. Ko bi izdala tovaršice, bi se lahko rešila; pa vendar gre raje v smrt, kot da bi povedala imena tistih, ki so jo v nesreči preželi.

osrednjega lika zadovoljivo in lepo rešila ter z impresivno preročja svoje sodanosti stvaritve. Tako, kot je v nekaterih prizorih vsebovala njena igra potrebno težo, je bila ponekod pre malo notranje sproščena in je zaradi tega njena vloga mestoma dobivala nepotrebno sentimentalno barvo. Janez Presenjak in Slavica Glavačeva sta ustvarila zelo posrečeni odskri figuri, ki sta se lepo skladali s pisateljem, s celotno uprizoritvijo pa ne. Isto bi lahko ugotovili tudi za upornika Danila Bezljaja in mladi nuni Niko Juvancovo in Ivo Zupančičeva.

Igralki se v glavnem sledili režiserju. Mira Sarđočeva je problem

Scena ing. arb. Ivana Pengova je bila prenatrpana, neokusna in polna vloga po secesiji. Predsvem pa ni izražala možnosti, ki jih je vsebovala režija in celotna predstava.

IZ NAŠIH KINODVORAN

»SHANE«

Ameriški barvni film. Režija: George Stevens. V glavnih vlogah: Alan Ladd, Jean Arthur, Van Heflin, Brandon de Wilde, Jack Palance. Distribucija: Lovćen film, Budva.

»Shane« je napač barvni ep iz časa, ko ZDA še niso bile industrijska država, temveč neraziskana in skrivnostna dežela, kjer so pesti, orožje in vzdržljivost pomenili zakon. Posnet in narejen je kot western, čeprav ni pravi western, ker kavbojke po kvaliteti daleč prekašajo. Edino okolje, v katerem se zgodba dogaja, je isto kot pri kavbojkah in zato film tudi prištevajo med to vrsto. Začetek je nenavadno miren, naravnost nenavaden za to vrsto. Je pa seveda samo zatišje pred nevihto, ki izbruhne nekaj trenutkov kasneje. Kamera nas popelje na prerije divjega zapada, kjer občudujemo in presenečeno gledamo barvno panoramo tistih krajev in sledimo težki in napačni dram — borbi ljudi, ki se borijo za svoj košček zemlje, za boljše življenje. Toda tokrat to niso ljudje, ki so samo dobri in slabi, ker standardni klise kavbojki tako zahteva, temveč to so pravi ljudje iz mesa in krvi, tako da jim ves čas sledimo z največjo po-

zornostjo. Ljudje, ki jim verjamemo, da se morajo za svoj obstoj, za boljše življenje boriti in pošteno znojiti.

In kako je režiser te ljudi prikazal, kako izvrstno jih je okarakteriziral! Vzemimo za primer Shana, tega mirnega prerijskega pustolovca. Ki se žrtvuje za druge. Kako globoko gledalca občuti tradicijo njegovega življenja! Ali bi mož, ki je nekdo zaradi okolnosti začel na stranpoti, če kdaj lahko živi mirno življenje? V tem je tragika te simpatične osebe z dobrim poštenim značajem. Toda Stevens ni tako občedel samo Shana, tudi v filmu je dogan do potankosti. Tu jih je podan izredno impresivno, itd. Film se tako dve uri nadvse uspešno igra z našimi živci.

Skratka: »Shane« je ne samo najboljši western film doslej, temveč tudi eden izmed najlepših in najboljših filmov iz Hollywooda. Po njem si človek samo želi, da bi se režiserji kot Stevens, Ford, Wyler, čimvekrat odpravili na divji zahod, kakaj potem bi tudi filmi tega žanra prišli na dober glas.

Nove knjige in revije

Prejeli smo:

V. L. Lenin: Materializem in empirio-kritičizem. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Strani 411,8. V prikupni obliki je zdaj v slovenski izdaji eno poglavitnih Leninovih del. Knjigo je Lenin napisal v času Stolipinove reakcije, v času ostre borbe na ideološki fronti za filozofsko, teoretične osnove marksizma. Delo je Lenin napisal leta 1908. Redakcija teksta je po več prevedenih predlogih opravil Janez Zor.

C. W. Ceram: Pokopane kulture. Roman iz staroslovja, iz nemščine prevedel M. B., izdala Državna založba Slovenije. Slovenski izdajci je napisali daljši uvod dr. Jože Kastelic. S »Pokopanimi kulturami« začena Državna založba izdajo svoje novoustanovljene zbirke »Kultura in zgodovina«, ki bo prinašala predvsem dela iz svetovne kulturne in politične zgodovine, področja, ki je bilo doslej v naši prevodni literaturi, če ne povsem, pa vsaj močno zanemarjeno.

Naša sodobnost, št. 4. Iz vsebine: Josip Vidmar: Iz dnevnika (esej), pesmi sta prispevala Božo Vodušek in Lili Novy, Ciril Kosmač objavila nadaljevanje svoje novele »Blada« o trobentni in oblaku, dr. Bratko Kretf pa nadaljevanje svojega esaja o F. M. Dostojevskem. Knjižne recenzije so prispevali Marijan Lipovšek (Odmevi glasbene klasike na Slovenskem), Bojan Stih (Vlado Habjan: Pomlad yankov), Lino Legiša (Pesmi o morju), Branko Rudolff (Maksim Gor'ki: Spomini na sodobnike) in Stefan Barbarič (A. P. Čehov: Izbrana dela III), o dveh predstavah ljubljanske Drame, »Naše mesto« in »Tri sestree«, piše dr. Vladimir Kralj. Od ostalih prispevkov naj omenimo še Bojana Stihla »Čridovo Popotovanje v Kongo ali pot do resnice«.

Jezičnik in slovstvo, št. 10. Iz vsebine: F. S. Finžgar: Vasi pišejo, F. Bezljaj: O besedah in imenih, Joža Mahnič: Domače branje naših dijakov, Viktor Smolej: Slovaška romantika, Franc Zdravce: Človek — umetnik (recenzija Pogovorov s pesnikom Gradnikom Marje Boršnik), Razen tega prinaša številna in zanimiva krajsja beležka in notič ter nekaj lezikovnega drbičja. S to številko je revija zaključila svoj tretji letnik izhajanja.

DELO, ŠTEV. 5. Poezijo so prispevali Milan Dedinač, Blažo Stepanović in Ljubomir Sinovc. Prozo zastopajo: Djordje Lovbic in Ratko Petrović (nadaljevanje romana). Najmočnejše so v številki zastopani esej, kritika in polemika, zastopajo pa jih Josip Vidmar, Petja Milosavljević, Petar Džadžić, Antonje Isakovič, Lazar Trifanović, Stanislav Vinaver, Branko Petrović in Jurij Gustinić.

SUSRETI ŠT. 5: Časopis za književnost in kulturo, ki izhaja v Cetinju, prinaša prozo Dabravka Jeličiča, Veljka Martinovića in Miodraga Čučevića. Veljko so prispevali: Nikola Drenovac, Vojislav Valonović, Petar Čušić, Petar Grahović in Danijel Djarović. Močno sta zastopana tudi esej in recenzija.

Premiera v mariborskem gledališču

Mira Bedenk, Boris Brunčič in Danilo Gorinšek v Giraudouxovem »Siegfriedu«

V soboto je bila v Mariboru premiera Giraudouxove drame »Siegfried«. Mariborsko občinstvo je imelo tokrat prvič priložnost videti delo tega upoštevanega svetovnega avtorja. Drama se sicer dogaja v času po prvi svetovni vojni, ima pa mnogo povedati tudi sodobnemu človeku.

Režiser Jaro Dolar se je odločil za moderne kostume in inscenacijo. Glavno vlogo je odlično igral Jože Mlakar, prav tako ostali. Kostume in inscenacijo so izdelali po zamisli Vlaste Hegedušič. Slika: prizor iz »Siegfrieda« — Boris Brunčič, Mira Bedenkova in Danilo Gorinšek.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL V BEOGRADU

Naša reprezentanca izločena

Angleži vodijo s 3:0 — V igri dvojic sta Knight in Davies premagala Panajotovića in Plečevića s 6:2, 8:6, 6:2

Beograd, 14. maja. — Britanski teniški igralci so se kvalificirali za tretje kolo tekmovalja za Davisov pokal, v katerem se bodo pomerili s čilsko reprezentanco. Po drugem dnevu vodi angleška reprezentanca s 3:0, s čimer si je že zagotovila dokončno zmago. Zmago gostov je bilo pričakovano, vendar pa ni nihče mislil, da bo tako lahka. V dveh dneh se našim igralcem v treh dvojbojih ni posrečilo odzvati britanskim teniškim igralcem niti enega niza.

Nadaljevanje igre med Knightom in Panajotovičem, ki je bila večera zaradi mraka prekinjena, je bilo kaj kmalu končano. Knight je v tretjem nizu, potem ko je prva dva doblil, vodil s 6:2. V nadaljevanju je imel prvi servis in zlahka osvojil še zadnjo igro. Potemtakem je izid dvojboja med Knightom in Panajotovičem 6:4, 6:4, 6:2.

Takoj zatem je bila igra dvojic. Knight in Davies sta premagala našo dvojico Panajotović-Plečević s 6:2, 8:6, 6:2.

Jutri popoldne ob 14.30 bosta na tašmajdanskem stadionu zadnji dve igri. Panajotović se bo pomeril z Bakerjem, Palada pa s Daviesom. Mislimo, da bi moral kapetan našega

moštva postaviti proti Daviesu Plečevića, saj bi slednjemu bilo to srečanje pred odhodom na pariški turnir dobrodošlo.

IZVRSTNI BRITANCI

Knight in Davies, čeprav ne nastopata pod istim imenom, sta bila povsem solidna dvojica in sta se medsebojno izvrstno dopolnjevala. Sta še mlada igralca, ki zelo dobro obvladata vse teniške udarce; imata nekoliko slabši backhand, sta pa zato zanesljiva v smatcu in forhandu. Oba sta volje igralca. S hitro in ofenzivno igro sta v prvem nizu docela preigrala našo dvojico in zlahka odločila ta niz sebi v prid s 6:2.

ZAMUJENA PRILOŽNOST

Drugi niz je prinesel veliko bolj napeto borbo. Britanca sta vodila z 2:0. Našima igralcema se je posrečilo izenačiti in ob koncu niza je bil rezultat 5:5. Naslednjo igro sta dobila Panajotović in Plečević, toda Knight in Davies sta ponovno izvrstno zaigrala in prišla v vodstvo 7:6.

Tudi takrat sta naša igralca zamudila veliko priložnost, da bi izenačili rezultat v igri. Po točkah sta že vodila s 40:0, a sta vseeno izgubila igro in s tem tudi niz z 8:6.

Vnovič je prišla do izraza že znana nezanesljivost in popuščanje naših teniških igralcev v odločilnih trenutkih. Očitno je, da so Britanci boljše trenirani, vrhu tega pa so ne glede na svojo mladost zelo dobri igralci. V dvojboju z njimi sta naša reprezentanta Panajotović in Plečević pokazala, da še ne obvladata nekaterih temeljnih elementov tenisa. Wolley udarce in smatch izvajata nezanesljivo kot samo igralci, ki teh udarcev niso nikdar solidno obvladali.

Tretji niz sta Britanca znova in brez velikega napora odločila sebi v prid s 6:2. V naši dvojici je bil Panajotović nekoliko boljši od Plečevića, od Angležev pa je bil Knight boljši od Daviesa. M. St.

Šport po svetu

Hiter napredek

Stalen in hiter napredek francoskega metalca kopja Michela Macquetja je največje odkritje na začetku letošnje atletske sezone v Franciji. Macquet je v štirinajstih dnevih dvakrat popravil francoski državni rekord v metu kopja. Njegov zadnji rezultat (79,91 m) je letos najboljši rezultat na svetu, ki le malo zaostaja za svetovnim rekordom Amerikanca Helda (81,75) in evropskim Poljaka Sidloja (80,15). Macquetov osební rekord pred letošnjo sezono je bil 64,60 m.

Roke roko umiva

Plavalna zveza Zahodne Nemčije je kaznovala s šestmesečno prepovedjo nastopanja evropskega prvaka v plavanju na 200 m prsno, Klansa Bodingerja. Bodinger je osvojil naslov evropskega prvaka leta 1954 na prvenstvu v Torinu kot član reprezentance Vzhodne Nemčije. Naslednje leto pa je pobegnil v Zahodno Nemčijo. Ker bosta letos obe Nemčiji nastopili v Melbournu na olimpijadi, z enim moštvom, in ker je sedanja kazna praktično izključila Bodingerja iz olimpijske reprezentance, pravijo nekateri, da je to pomirjevalna poteza zahodnonemške plavalne zveze, ki si hoče tako zagotoviti čim tesnejše sodelovanje z zvezo Vzhodne Nemčije.

SKUPŠČINA KEGLJAŠKE ZVEZE JUGOSLAVIJE

ODPRTO VPRAŠANJE

Še vnaprej tekmovalja v mednarodnem in narodnem slogu

Novi kegljaški mojstri

Beograd, 14. maja. — Včeraj je bila zaključena zadnja letna skupščina Kegljaska zveze Jugoslavije, katere so se udeležili delegati iz Srbije, Hrvatske, BiH in Slovenije.

V imenu upravnega odbora je izpovedal poročilo o delu predsednik Ljubo Krstulović. Iz poročila je bilo videti, da je sedaj v Jugoslaviji 490 klubov in društvih 20.912 organiziranih kegljačev (Hrvatska 9.802, Slovenija 4.549, BiH 2117, Srbija 4944), športnih kegljačev pa je 483, kar je vse premočeno.

Od leta 1955 so našo kegljaško in balinarsko reprezentanco ohranile 11 mednarodnih tekem s precejšnim uspehom. Predvsem so utrdili svoj renome kegljaški, ki so bili na svetovnih prvenstvih vedno med najboljšimi.

Kako se dviga kvaliteta kegljanja pri nas, nam pove tudi to, da je bil leta 1945 dosežen le en rezultat 800 kegljev v 200 udarjih, leta 1955 že 220 nad 800, sedaj pa imamo celo že 8 rezultatov čez 900 kegljev, ki so jih dosegli: Komolc in Likovnik po dvakrat, Stare, Pogeljek, Smoljanović in Gomolj pa po enkrat. Tudi v letu 1955 so bili doseženi odlični rezultati, saj je znašal povpreček prve desetorice pri moških 896,6 keglja v disciplini 200 udarjev.

Po poročilu predsednika je bila obširna razprava, v kateri so sodelovali številni zastopniki republiknih zvez. Predvsem je bilo veliko govora o tem, ali naj se ukinejo prvenstvena tekmovalja v narodnem slogu. Medtem ko so zastopniki Slovenije in Srbije zastopali to stališče, pa so zastopniki Hrvatske in BiH zagovarjali dosedajni način tekmovalja. Naposled so sklenili, da sedanji način tekmovalja za državno prvenstvo še ostane, republiške zveze pa niso dolžne pošiljati svojih tekmovalcev na prvenstva v vseh načinih kegljanja. Tako na prihodnjih prvenstvih v narodnem slogu verjetno ne bosta zastopali Slovenija in Srbija. V Sloveniji so že dokončno ukinjena tekmovalja v narodnem slogu v Srbiji pa bo verjetno do podobnega sklepa kmalu prišlo.

Skupščina je med ostalimi sprejela tudi dve sklepi: uvede se nova disciplina kegljanja, in sicer borbeno partije v mednarodnem slogu, povečati večjo pozornost mladinskim tekmovaljem, kar

legosizirani sodnike, petkrat izpise za kegljaške inštruktorje itd.

Podelili so tudi naslove kegljaških mojstrov trem kegljašem: Šiliću (Varaždin), Vanovskiu (Celje) in Stržajnu (Ljubljana). Tako je Slovenija razen Likovnika, Marčičana, Starca, Ambrožiča, Gomolja, Kobala in Erjavčeve dobila nova kegljaška mojstra. Skupno je v naši državi 53 kegljaških mojstrov.

Da ne bi prišlo do nesoglasij pri sestavljanju državne reprezentance, je bilo sklenjeno, da bodo pred vsakim meddržavnim srečanjem izbirna tekmovalja.

Na koncu je skupščina sprejela sklep, da se dosedanja kegljaška zveza Jugoslavije preimenuje v Zvezo kegljaških športov Jugoslavije ter so bila zato sprejeta tudi nova pravila.

DRŽAVNO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Na polovici poti

Beograd, 14. maja. — Petdeset posameznikov in 10 moštve je doslej na-

PO NEDELJSKEM KOLU ZVEZNE NOGOMETNE LIGE

Finiš v boju za točke

Doslej je bil finiš nogometnega prvenstva vedno najlepši in najrazburljivši del boja za točke. Toda vse kaže, da finanški troški ne bo tako dramatični kot prejšnja leta: na predzadnjem ovinku velike ligaške dirke je namreč Partizan toliko zaostal za Crveno zvezdo, da so njegove možnosti minimalne.

CE UPADJE POGUM

Crvena zvezda še nikoli ni bila tako blizu cilja kakor v tej sezoni. Njeno moštvo je igralo čedalje bolje. Sliherni posameznik se postrvovalno bori in ne skopari z močmi, enajstojerica je ustaljena, spremembe so redke, vse to pa pozitivno vpliva na vigranost in povezanost vseh linij. Toda nedvomno je k njeni prednosti v točkah prispeval tudi Partizan, ki je kaj naglo izpustil iz rok s težavo pridobljeno prednost in klonil pred mnogo lažjimi ovirami kot so bile tiste, ki jih je prebrodil v jesenskem prvenstvu.

Po aprilski turneji je Partizan začel držati nizdol, ker je bila ta turneja prenaporna in so se igralci utrudili. Ko pa so se začeli neuspehi, je moštvo kaj hitro upadel pogum in sprizanjilo se je z drugim mestom. To je bilo najbolje videti v nedeljo, ko je Partizan igral proti Veležu brez volje in brez ognja.

Ce bi bila Hajduk in Crvena zvezda darvala tako 1950. in 1951. leto, nikoli ne bi postala prvaka. Pred šestimi leti je imela Crvena zvezda pet točk prednosti pred Hajdukom. Ostala so samo še tri kola do konca. Zvezda je bila tako rekoč zanesljiv prvak. Vendar Splitčani niso vrgli muške v kozo — postali so prvaki. Leto dni kasneje je Crvena zvezda ponovila Hajdukov podvig in v zadnjem hipu odzvela Dinamu naslov najboljšega.

Borbe, ki čakajo Crveno zvezdo v finišu, niso prav nič lahke: na svojem igrišču se bo kosala z Dinamom in Radničkim, v Sarajevu bo igrala s »Sarajevom«, v Zagrebu pa z »Zagrebo«. Partizan ima ugodnejši razpored: v Beogradu bo igral z BSK, »Vojvodino« in »Sarajevom«, gostoval v be o Oslječku. Toda če upoštevamo vse okoliščine, je malo verjetno, da bo Partizan dobil vse tekme, Crvena zvezda pa izgubila najmanj pet točk, da bi se tako položaj v zadnjem trenutku spremenil njej v škodo.

ZELEZNICAR ALI ZAGREB?

V spodnjem delu lestvice teče dalje ogorčeni boj za obstoj v ligi med

Zelezničarjem in »Zagrebo«, ker je Proleterjeva usoda dokončno zapetena.

Zelezničar se bo na svojem igrišču sestel z Radničkim in BSK, gostoval pa bo v Mostaru in Zagrebu (proti Dinamu). »Zagreb« bo igral doma proti Crveni zvezdi in »Sarajevu«, v gosteh pa bo pri Proleterju in Budućnosti.

»Zagreb« je napravil majhen podvig: čeprav je v jesenskem prvenstvu znatno zaostal, je dohlet Zelezničarja. Toda tudi sarajevski nogometaši se znajejo zelo srčno boriti. Po razporedu tekem in po prednosti oboima moštvo-ma enako kaže. Vprašanje drugega moštva, ki bo zapustilo ligo, bo kot vse kaže, odločeno šele na zadnji tekmi prvenstva. Zato bo boj za oboj v finišu morda razburljivši, kakor boj za prvaka. L. L.

DRZ. ROKOMETNO PRVENSTVO KONČANO

Branik zapuša družbo najboljših

V zadnjem kolu zvezne rokometne lige je Graficar brez boja premagal Branika s 5:0. »Bosna« je premagala beograjskega Zelezničarja z 8:7, Dinamo in Zelezničar iz Niša pa sta igrala neodločeno 7:7. S temi tekmami je bilo končano letošnje prvenstvo. Prvo mesto si je zasluženo priboril »Zagreb« pred lankim prvakom Dinamom in mlčkim Zelezničarjem. Zadnji na lestvici — Branik — zapuša zvezno ligo, sarajevska »Bosna« pa se bo morala boriti še v kvalifikacijskih tekmovaljih.

Končna lestvica prvenstva

»Zagreb«	14	11	2	1	228:129	24
Dinamo	14	10	3	1	183:221	21
Zelezničar (N)	14	9	2	3	173:140	20
Graficar	14	6	3	5	135:149	15
Zelezničar (B)	14	6	0	8	183:158	12
Radnički	14	6	0	8	128:143	12
»Bosna«	14	4	0	10	132:176	8
Branik	14	0	0	14	65:179	0

Brzojavke

● BRNO, 14. maja. (Reuter). — Na XI. etapi mednarodne koledarske dirke Varšava-Berlin-Praga je bil prvi vzhodnonemški kolesar Gustav Schurz, ki je prevozil 175 km dolgo progo od Tabora do Brna v času 4:33:33. Istočasno je prispel kot drugi na cilj Italijan Aurelio Costantini, Evgenij Klevecov (SŽ) pa je bil tretji v času 4:38:43.

● BUDIMPEŠTA, 14. maja (MTI). — Lestvica madžarskega nogometnega prvenstva: Veszec Lobogó 17, Honved 15, Kinizsi 11, Balmaz 11, Vasas (Csopel) 10, Vasas (Udipešta) 10 itd.

● ATENE, 14. maja (Tanjug). — Nemško nogometno moštvo Köln je zmagalo na turnirju, ki so ga udeležila tri najboljša grška moštva. Nemški nogometaši so dobili zadnjo tekmo proti Panatolikosu s 2:1, pred tem pa so premagali Olimpiakos s 1:0. Tekmo z AEK so izgubili s 1:0. Nemški nogometaši so napravili dober vtis. Igrajo preprost in oster nogomet, tehnično pa niso boljši od grških nogometašev.

● KÖLN: nadaljuje potovanje v Beograd, kjer se bo pomeril s Partizanom.

● ZAGREB, 14. maja (Tanjug). — Danes je bila v Zagrebu mednarodna tekma v malem rokometu za ženske med domačo Lokomotivo in švedsko vrsto Imer iz Borasa. Vso tekmo je bila Lokomotiva v veliki premoči ter je zmagala zaslužen in z visokim rezultatom 7:0 (3:0).

● NIS, 14. maja (Tanjug). — Jugoslovska rokometna reprezentanca, ki se bo v nedeljo 20. maja pomerila v Nišu s švicarsko reprezentanco, je nočoj prispela v Niško Banjo, kjer bo jutri začela 6 dni trajajoči trening pod vodstvom Irlisa Dolena. Zvezni kapetan Ivan Šnoj je poklical na trening 17 igralcev: in sicer: Lajišica, Miličevića, Mitića in Simonovića (Niša), Radovića, Parica, Gornika in Ristića (iz Pančeva), Tamjenovića, Horvata, Đerina in Tambića (iz Zagreba) ter Anuševića, Malenića in Jončiča (iz Beograda).

Po starih poteh?

Pred nekaj meseci je Zveza športov Jugoslavije začela s smotrnejšo in načrtno politiko mednarodnih tekmovalj. Določili so, koliko in kdo sme gostovati v tujini in koga lahko vabijo naši klubi domov. To je bila posledica nereda, ki je vladal na tem polju zadnja leta. Lani so imeli na primer naši športniki 1247 mednarodnih tekmovalj, od tega več kot polovico v inozemstvu. Skupna številka je za številno registriranih tekmovalcev (531.148) majhna, če pa pomislimo, da je od teh morda komaj odstotek kvalitetnih športnikov, za katere ima smisel tekmovalje, za katere imamo vidimo, da je od teh skoraj vsak vsaj enkrat potoval v tujino.

Veter, ki je začel pihati v Zvezi športov Jugoslavije, pa se je polegel, še preden se je ustalilo pomladansko vreme. Zadnje čase se naši športniki spet množično sprehajajo po tujini. Pri tem se spet »odlikujejo« nogometaši. Brž so izkoristili kratek odih v prvenstvenem tekmovalju in odleteli iz domačega gnezda: Spartak v Anglijo, Budućnost v Francijo in Posarje, Radnički na Dansko, Zagreb v Milano. Ugled jugoslovskega nogometa se s temi gostovanji — med gostujočimi so tudi klubi z repa lestvice — prav gotovo ni dvignil, saj so naša moštva v večini primerov doživela poraze z nasprotniki skromnih imen. Zgledi vdeležjo: Vardar, član IV. nogometne cone, je povabil v goste nič več in nič manj kot enega izmed velike madžarske četvorice — Vasasa iz Budimpešte. Rezultat — katastrofalen za naše: Vardar 2:5, Metalec 1:8.

Seveda tudi športniki ostalih športnih panog ne zaostajajo. Kar težko je slediti vsem tekmovaljem. Nekatera sploh nikjer ne zabeležimo, enostavno zato, ker z njih ni nikakršnih poročil. Tako se zgodi, da so nekatera tekmovalja sploh na pol legalna in da nekateri športni klubi potujejo v tujino pod imenom različnih mestnih, študentskih in sindikalnih reprezentanc. Sjabljiči beograjskega Zelezničarja potujejo tako v Pariz v času, ko je pri nas tekmovalje za državno prvenstvo. Odbojkarji zagrebške Mladosti se upirajo suspenzu zveze, češ da jim dovoljenje le-te ni bilo potrebno, ker so na Nizozemskem gostovali kot sindikalna reprezentanca. Igralci rugbyja, plavalci, tenisači, odbojkarji, košarkarji, spet dolga vrsta gostov. Z druge strani pa prihajajo drugi izletniki, kot je bil na primer nedavno košarkarski klub Bolzano — ali ste že kdaj slišali zanj — ki je gostoval v Skoplju proti Vardarju in Rabotničkemu. Skratka: pravilnike skušajo obiti na vse mogoče načine, na dnevnem redu so vsakokratna posredovanja itd.

Po vsem tem se nam vsiljuje tale misel: ali se je politika mednarodnih zvez v Zvezi športov vrnila spet na stara pota ali pa je prejel vsega tega nezakonito. Pred bi rekli, da bo obveljalo prvo, ker naši športniki potujejo ali pa sprejemajo v goste vendarle z nekakšno odobritvijo za to odgovornih forumov. S. F.

Veleniski Rudar napreduje

Športno društvo Rudar v zadnjem času napreduje, saj so ustanovili mimo že obstoječih sekcij še sekcijo za mali in veliki rokomet ter lahkonetno sekcijo z vsemi panogami. Tudi smučarski klub društva je letošnjo sezono že lepe uspehe. Zalostno ni pa moč tega trdit za TVD »Partizan«. Vanj je včlanjeno zelo malo mladine, primanjkuje pa mu tudi vadiateljev. bd

MEDNARODNI KOŠARKARSKI TEKMI V BEOGRADU

Francoski reprezentanci boljši

Beograd, 14. maja. — Sinoči sta bili v Beogradu mednarodni košarkarski tekmi moških in ženskih reprezentanc Jugoslavije in Francije. Obakrat so bili gostje boljši. Francozinci so zmagale z rezultatom 56:34 (19:15), Francozi pa z 44:31 (19:11).

Jugoslovanke so bile v tej tekmi pravzaprav favoriti, posebno še po nekaj dobrih igri proti CSR minul teden. V tej tekmi pa so popolnoma zatajile. Niso uspeli izkoristiti vrsto ugodnih priložnosti za dosego koša, pa tudi ženske mete so izvajale zelo netočno. Francozi so bili po izjavah pred tekmo gotovi v zmago. Le-ta pa ni bila lahka. Čeprav je rezultat razmeroma nizek, je bilo srečanje vseskozi zanimivo. Do 15. minute sta se moštvi menjavali neprestano v vodstvu, nato pa so se Francozi »odlepili« in vodili do konca.

V zadnjih minutah igre so skušali naši popraviti rezultat, vendar so Francozi taktično zadrževali žogo in zaslužen zmagali. Najboljša igralca gostov sta bila Monclair in visoki center Beugnot.

Pri jugoslovanh sta bila najboljša Kristančić in Müller, ki sta bila tudi največkrat uspešna za svoje harve.

JUGOSLAVIJA: Kristančić 7, Müller 6, Marković 3, Popović 4, Konjović 5, Zupančić 2, Radović 2, Minja 2, Blašković, Kapelj, Danev.

Tekmo sta sodila Italijan Reverderi in Madžar Novakovskly.

Doživetie na Mauriciusu

MANNING O'BRINE

Komaj sem prišel do trgovine. Telefona seve niso imeli. Lastnikova hči, vitko dekle črnih oči, pa se je hitro znašla in mi spretno obvezala rano. Popil sem čašo konjaka in plačal. Potem sem oblekel suknič in se pripravil, da bi odšel tri kilometre daleč peš do najbližjega naselja. V tistem trenutku pa je dekle naglo stopilo k vratom.

»Zdi se mi, gospod, da se bliža avto.«

To je bila sreča, zlasti če vozi v moji smeri. In res je bilo tako. Videl sem žaromete, kako se bližajo. Prispel je avto. Imel sem srečo: bil je René.

Odhitel sem pred hišo in dvignil zdravo roko. Avto se je naglo ustavil in iz njega sta izstopila René in Solange.

»Michael! Kaj se je zgodilo...?« je vprašal René.

Solange oči so takoj opazile obvezo.

»Michael, vi ste ranjeni!«

»Pripletala se mi je nesreča,« sem rekel, »pa ni nič hudega.«

Kratko sem jima povedal, kaj se je bilo zgodilo.

»Zal mi je zaradi avtomobila,« sem rekel Solangi. »Bojim se, da ga bomo morali pustiti tu, kjer stoji, in poslati ponj šele jutri zjutraj.«

»To ni važno,« je rekla. »Toda vi ste ranjeni!«

»Saj pravim, da ni nič hudega,« sem ponovil. »Pojdimo! Izgubili smo že mnogo časa!«

Zahvalil sem se ljudem, ki so mi pomagali, in sedel na zadnji sedež. Solange se mi je pridružila. Ko je René pognal avto, sem ga vprašal:

»Kaj je storila policija?«

»Zelo malo,« je odgovoril nejevoljen. »Napravil sem napako in jim povedal, kje leži Smokyjevo truplo. Hoteli so me zadržati, da bi me zaslišali. Dolgo sem se ubadal z njimi, preden sem jim pojasnil, kaj želim. Ko sem se odpeljal, so še zmeraj poskušali dobiti zvezo s Port Louisom.«

V dvajsetih minutah smo prispeli v Souillac. Jaz sploh nisem vedel, kje je mož, ki smo ga zasledovali. René pa je menil, da ve to povsem zanesljivo, in vozil je naravnost v Gry-Gry. Želel sem, da Solange ne bi bila z nama, čeprav je bila njena pozornost nežna in polna ljubezni. Toda dejstvom je treba pogledati v oči in če je de Montreuil ubijalec...

René je ustavil motor kakih trideset metrov pred vhodom v hišo, ugasil žaromete in ustavil avto. Potem se je obrnil na sedežu in me vprašujoče pogledal. Stisnil sem Solangino roko in rekel tiho:

»Moram vas prositi, da ostanete za trenutek tu.«

»Toda zakaj...?« je začela.

»Prosim vas. Nikar me zdaj ne vprašujete. Mislim, da je bolje tako.«

»Kakor želite, Michael.«

»Hvala,« sem rekel in ji poljubil roko.

René je izstopil, jaz pa za njim. Oprezno sva odšla po cesti proti hiši. Pod bližnjim drevosom je stal jeep. Bil je ves prašen in blaten. René je stopil k njemu in ga pregledal. Ko se je vrnil, je rekel mirno:

»Motor je še topel, tisto rdečkastorjavo blato na kolesih pa je s ceste, po kateri smo vozili.«

»V redu,« sem dejal tiho. »Pojdi skozi prednja vrata, jaz pa vstopim skozi zadnja.«

Potegnul sem revolver iz žepa, ga stisnil v levoico in se pripravil na strel. Zavil sem okrog grmovja in prišel do terase. Vse je bilo temno, samo v sobi za teraso je gorela luč. Neslišno sem vzpel po stopnicah in pritisnil na kljuko. Vrata so bila odprta. Vstopil sem, jih tiho zaprl za seboj in opazil, da prihaja luč iz ene izmed spalnic. Odprl sem vrata in naglo odskočil. Mož v sobi se ni mogel več boriti. Ležal je z obrazom na postelji. Blizu njegove roke, visече nemočno s postelje, je ležal revolver z zagluševalcem glasu.

René se je pojavil na pragu. Ze je hotel nekaj reči, pa je opazil moža na postelji.

»De Montreuil!« je vprašal.

»Ja. Najbolje bi bilo, da pokličete policijo. Ne... Mislim, da bi bilo bolje, da jih sam pripelješ. Tako bo trajalo dlje. Rad bi si malo ogledal hišo, preden pridejo.«

»Kaj bova pa storila s Solange?«

»Povej ji zelo obzirno, kaj se je zgodilo. In stori vse, kar je v tvojih močeh, da ne pride sem.«

»Storil bom vse, kar morem,« je odgovoril René.

N-53

IZPRED SODISCA V MARIBORU

Prekupčevalci in tatovi kositra pred sodiščem

Brata Vukmanič preprodala za skoraj 4 milijone din ukradenega kositra

Od leta 1953 je bilo po raznih preskavah in razpravah zoper tatove po mariborskih tovarnah silisti, da se neke osebe v Mariboru na veliko bave s prekupčevanjem kositra. Skodivcem so prišli varnostni organi na sled leta 1955, ko je bil aretiran Drago Vukmanič, komercialist pri intertransu Maribor, ko je prodajal podjetju »Panonia« v Murski Soboti večje količine kositra. Uvedena je bila preskava, ki je odkrila celotno družbo, ki so jo tvorili tatovi v tovarnah. Na terenu pa razni prekupčevalci.

Drago Vukmanič, ki je dobro vedel, da je kositra na trgu malo, poprašenje po njem pa veliko in da se da s preprodajo kositra lepo zaslužiti, se je leta 1953 povezal z direktorjem »Panonije« v Murski Soboti, Alojzom Štertarkom, ki je kositer potreboval za svoje podjetje. In tu ga začel dobavljati. Ukradeni kositer je Vukmanič kupil pri raznih osebah, predvsem pa pri svojih znanjih. Glavnim dobaviteljem kositra je bil za Drago Vukmaniča ključavničarski mojster Hugo Joska iz Maribora, ki je to iskano blago nakupil od raznih sumljivih oseb, ki so kositer kradle v tovarnah. Drago Vukmanič je v »dobaviteljskem« postu kmalu zamenjal njegov brat Milan, po poklicu tudi komercialist, zaposlen pri »Kemia-Inteksu« Ljubljana. Obema bratoma je Joska sam prodal okrog 1000 kg kositra v vrednosti skoraj 4 milijone dinarjev. Direktor »Panonije« Štertak, ki je vedel, da je kositer sumljivega izvora in da Vukmaniča pri preprodaji dobro zaslužita, tudi ni hotel ostati prazen rok in je od njiju zahteval provizijo, ki ni bila majhna, saj je samo od Milana Vukmaniča dobil 120.000 din gotovine. Brata Vukmaniča sta s kositer kupovala tudi pri drugih osebah. Ernest Marguč, gospodar žitnice na Pohorju, jima je prodal kositer, ki ga je izvalbil pod pretezo, da ga potrebuje za popravilo žitnice deloma od Mariborske Ivarne, deloma pa od podjetja »Glasnik« dobil količine kositra. Brata Vukmaniča nakupila tudi od Antona Klinca in nekega Habulina, čeprav sta vedela, da je bil pridobljen na nepošten način. Seveda kositra ni bilo mogoče prodati »Panoniji« brez računov. Pri tem je bratoma Vukmanič priskočil na pomoč sodni poslovodja pri trz. podjetju »Avtomaterial« Maribor Maksimilijan Jelenko, ki je dal na razpolago svoj tekoči račun pri Narodni banki in tako omogočil, da se je kositer prodal na njegovo ime.

Joska Hugo, ki je dobavljalec kositra Vukmaničema, pa se je bavil tudi s preprodajanjem strojev, zlasti stroju, ki jih je kupoval po nizkih cenah in po malenkostnih popravilih, ki jih je izvršil, prodajal naprej z velikim dobičkom. Obtožba mu očita, da je prodal 5 strojev, vrtni stroj in skoraj 900 kg krom jekla. Samo za eno stroju, prodano »Metalni« v Mariboru, bi moral dobiti 4.000.000 din, čeprav je njega stala s popravilom vred okrog 1.200.000 din. Pri nakupu te strojuce sta mu pomagala uslužbenec TAM Karl Gaštek in Franc Rudolf, zaposlen pri Remontu Konjice, s tem, da sta v zadevo vmešala podjetje Remont, v čigar imenu je Franc Rudolf napisal naročilo za strojuce in jo nato storjal v Koristi Joska, Gaštek je pa dosegel v TAM, da so prodali iz osnovnih sredstev strojuce, ki je sicer Josko kot privatnik po predpisih ne bi mogel dobiti. Tudi direktor »Panonije«, Štertak, je obtožen

raznih drugih nepoštenih poslov kot nakupovanja žitnega pletiva pri že obsojenem sitarju Francu Zidarju. Hkrati s prekupčevalci bodo dali odgovor tudi tatovi kositra. Gre za dve skupini oseb, ki so se združile zato, da bi s tatvinami na škodo ljudskega premoženja prišle do denarja. V prvi skupini so Stanko Lemut, delavec v TAM, Ignac Colnarič, avtomehaničar pri »Litostroju«, in Mihael Pulko, klepar pri TAM, ki so v letih 1953 in 1955 pokradli v TAM za 800.000 dinarjev kositra, drugo pa Anton Klinc, kovač v Podjetju za popravilo strojev JZ, in Franc Motaln, livar v istem podjetju, ki sta v letih 1954 in 1955 vzela 50 kg kositra v svojem podjetju. Ukradeni kositer so prodajali večinoma Josku Hugu — dobiček pa delili. Glavna obravnava se bo pred petčlanskim senatom mariborskega sodišča začela danes, 15. maja, in bo trajala več dni.

Kriminallec Martin Bek obsojen

Kakor smo že poročali, se je v ponedeljek pred 5-članskim senatom mariborskega Okrožnega sodišča zagovarjal Martin Bek, kmečki delavec iz Voče Gornje pri Ivanovci na Hrvaškem, ki je bil obtožen hudih kaznivih dejanj, in sicer razen več vplomnih tatvin, ki jih je izvršil v družbi z Jakopancem Jankom in Blažem ter grabeža, ki ga je izvršil oborožen, še dveh poskusov uboja. Martin Bek je namreč dvakrat streljal na varnostne organe, ki so ga vrtno zasledovali že daljšo dobo, ter se je aretacijam izognil le tako, da je uporabil orožje. Sodba je bila izrečena minul teden. Martin Bek je svoj pokvarjen in nepopoljšljiv značaj pokazal tudi na glavni obravnavi, ko je dosledno zanikal za dejanja, razen nekaj manjših vplomnih tatvin in pa da je streljal na organe TNZ v Ptuj. Alojza Verliča. Toda stvarna in osebna dokazila, zlasti številne pričbe so pokazale vsu utemeljenost obtožbe. Sodišče je Martina Beka zaradi vplomnih tatvin, grabeža ter poskusa uboja Alojza Verliča in miličnika Grebenjaka, ter zaradi sistematičnega nudenja pomoči pri ilegalnem prehajanju meje obdošlo na 19 let strogega zapor, omejitve državljanjskih pravic za dobo 5 let in na plačilo visoke odkodnine Zavodu za socialno zavarovanje v Ptuj ter

poškodovanemu Alojzu Verliču. Martin Bek je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov kaznivoga dejanja manjše tatvine na škodo zasebnika in dveh prehodov državne meje, zvrnjena pa je bila obtožba zoper njega zaradi vplomne tatvine na škodo poslovalnice KZ Poljčane. Hkrati z Martinom Bekom je bil obsojen tudi Blaž Jakopanc zaradi dveh vplomnih tatvin na 1 leto in 4 mesece strogega zapor.

Nesreče v Mariboru

Loger Alenka, rojena 1941, Matistrova 13, je padla po stopnicah in si je zlomila desno nogo v gležnju. Stopar Jožef, Ulica 14, divizije 65, upokojenec, je padel na cesti in dobil poškodbe na glavi. Jesh Boris, rojen 1928, iz Spodnjih Hoč, miličnik, je padel s kolesom in dobil poškodbe na glavi. Jugovici Ljudmila, rojena 1945, z Vojašniškega trga 2, je pri igranju dobila kamen v glavo, ki jo je hudo ranil. Klepa Simona, iz Zgornjih Hoč 45, rojenega 1930, zaposlena v Metalni, je podrl kolesar. Dobil je pretres možganov.

RADIO LJUBLJANA

Spored za torek, 15. maja. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00. 5.00-6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) — 6.10 do 6.20 Reklame — 6.20-6.25 Naš jedilnik — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Tečaj esperantskega jezika — 30. lekcija — 11.15 Mali opoidanski koncert — 11.45 Cicibanom — dober dan! (Palko Dolinec: Crna kača, angleška pravljica »Stari Sultani«) — 12.00 Zbori, ansambli in solisti pojo in igrajo narodne in domače pesmi — 12.30 Kmečki nasveti: Ing. Jakob Ferjan: Pomladanska prehrana prašičev — 12.40 Peter Iljič Čajkovski: Hamlet, fantazija — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Odlomki iz znanih simfonij in koncertov — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Igra zabavnih orkesterov Radia Ljubljana — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Utrinki iz literature: Miško Kranjec: Svet naslaja se je podri — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.15 Zeleni ste — poslušajte! — 18.00 Znanje-politični feljton: Atomi gospodarstva in politika — 18.15 P. I. Čajkovski: Iz letnih časov — 18.30 Sportni tednik — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Prenos slavnostne akademije ob 30-letnici obstoja Radia Zagreb — 21.30 Mali koncert lahke glasbe — 22.15-23.00 Nočni koncert — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

VESTI IZ KRANJA

PRESENOVO GLEDALIŠČE Sreda, 16. maja ob 20: gostovanje v Trzici: Ivan Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski. Sobota, 19. maja ob 20: gostovanje v Zelenikih: Ivan Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski. Nedelja, 20. maja ob 18: izven in za podelžje. Zadnja nedeljska predstava: »Velika beseda«. KINO »STORŽIČ«: Francoski film: »Teresa Raquin«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Simone Signoret in Raf Vallone. Prodaja vstopnic ob 17 dalje. LETNI KINO »PARTIZAN«: Amer. barvni film: »Miri človek«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Alojz Jenko, Cesta Bratstva in enotnosti.

DROBNI OGLASI

»PROLETER«, podjetje za nizke in visoke gradnje v Sremski Mitrovici, potrebuje večje število inženirjev gradbene stroke ter glavnega inženirja podjetja. V poštev pridejo inženirji z opravljenim državnim strokovnim izpitom in večletno prakso. Stanovanje zagotovljeno, plača po dogovoru, nastop takoj. 1956

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION« Ameriški barvni film Fant iz Oklahome Tednik F. N. 19. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Will Rodgera. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA« Ameriški barvni film »Poslednji Apač« Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Burt Lancaster. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«: Amer. barvni film: »Shanes«. Tednik: Filmske novice št. 19. Predstave ob 15, 18, 30 in 21. V glavni vlogi Van Heflin. KINO »VIC«: Amer. film: »Steklena pajčevina«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Edward Robinson, John Forsythe. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje. KINO »SOCA«: Franc. film: »Oholi«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Gerard Philippe in Michele Morgan. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV« Ameriški film Skrivnost Indijanke Tednik. V glavni vlogi Kirk Douglas, Dewey Martin in Elizabeth Threlton. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠISKA« Ameriški film Ni malih grehov V glavni vlogi: Dona Andrews in Lilli Palmer. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Na sporedu samo še danes in jutri.

DNEVNE NOVICE

Priljubljeni odbor I. znanstvenega sestanka onkologov FLRJ v Ljubljani obvešča vse zainteresirane zdravnike, da ta sestanek ne bo 25. in 26. maja t. l. in da je odložen za nedoločeni čas. — III. kongres radiologov FLRJ bo po programu, t. j. od 23. do 25. maja 1956. Društvo za kulturno sodelovanje Jugoslavija-Francija, odbor za Slovenijo, obvešča vse svoje članke da bodo v četrtek, dne 17. maja 1956, ob 20.15 letna skupščina na I. gimnaziji, Vegova 4. Po skupščini bodo predvajali dva kulturna filma. Vabimo tudi nečlane, ki se zanimajo za delovanje društva. — Odbor. Ne s silo, ampak s pametjo čisti obliko! Vse mastne madeže očistite s lahko s preparatom FLEX. — Pazite! — zahtevajte samo FLEX. ROŽNO MLEKO Teint Bell vsebuje naravno hranilno za kožo, jo regenerira in pomlaja. Teint Bell ROŽNO MLEKO je višek kozmetične proizvodnje.

MARIBORSKE VESTI DEŽURNA LEKARNA Turek, dne 15. maja: lekarna »Studenec«, Gorkoga ulica 18. Sreda, dne 16. maja: lekarna »Cente«, Gosposka ulica 12. KINO PARTIZAN: Ameriški film: »Partizan in njegova prijateljica«. UDARNIK: Ameriški film: »Gospa Miniver«. SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Turek, 15. maja ob 20: Asafjev: »Babilonjska fontana«. Red LMS-1. Sreda, 16. maja ob 20: Polič: »Deset brat«. Red ZIB. Umetnostna galerija: Razstava del indijskega kiparja Ritendra Mozumdarja. Razstava bo odprta dnevno od 10-18 do 27. maja 1956.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Turek, 15. maja ob 17: Toti teater iz Maribora. Abonma Red Turek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji. Ob 20: Toti teater iz Maribora. — Abonma Red Turek večernih. Vstopnice so tudi v prodaji. Sreda, 15. maja ob 19: Toti teater iz Maribora. Izven. (Velja kot premiera). Ob 21: Toti teater iz Maribora. — Abonma Red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji. Cetrtek, 17. maja ob 20: F. G. Lorca: »Mariana Pineda«. Abonma LMS-11. Cenjene abonente opozarjamo na spremembo ure pričetka predstave Totega teatra iz Maribora.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom Sreda, 15. maja ob 20: Wilde: »Idealni soproga«. Igra. Red A. Vstopnice so tudi v prodaji. Sobota, 18. maja ob 20: Wilde: »Idealni soproga«. Igra. Izven. Nedelja, 20. maja ob 15.30: Popovič: »Pregrac-Delak: »Jara meščanka«, veseloigra. Popoldanska predstava. Ob 20: Wilde: »Idealni soproga«. Igra. Izven. Večerna predstava. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-660.

Z BLEDA KINO Ameriški barvni film: »Človek iz Alama«. Predstavi ob 18 in 20.30. IZ PTUJA MESTNO GLEDALIŠČE PTUJ Turek, 15. maja ob 20: Ivan Potrč: »Krefle«. Gostovanje v Ormožu (Dom »Partizana«). Abonma in izven. — Predprodaja vstopnic pri trz. podjetju »VZOR« Ormož. Cetrtek, 17. maja ob 20: Dragutin Dobričanin: »Skupno stanovanje«. — Izven. Nedelja, 20. maja ob 16.30: Dragutin Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Gostovanje v Majšperku (Sindikalna dvorana) tovarne volnenih izdelkov. Abonma in izven. Turek, 22. maja ob 18: Dragutin Dobričanin: »Skupno stanovanje«. Abonma red LMS-1.

IZ MURSKÉ SOBOTE KINO »PARK«: Italijanski film: »Poreca miseria«. IZ ŠOŠTANJA KINO Francoski film: »Trije veseljaki«. Predstava ob 20. »AUTO-HRVATSKA« trgovsko podjetje, Zagreb, Draškovičeva 47, poziva po čl. 58. in 59. Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačah uslužbencev gospodarskih organizacij vse osebe, ki imajo pravico do prejema plač iz dobička, pa niso več v delovnem razmerju s tem podjetjem, naj se javijo na gornji naslov ali pošljejo svoje naslove zaradi prejema plač iz dobička. Po roku 15 dni bodo neizplačani zneski vplačani v rezervni sklad. 594

Umrlj so v Ljubljani Alojz Rižman, delavec, Kodrova št. 13, rojen 1831. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah. Marija Oblak, upokojenka, Poljanska cesta 20-II., rojena 1879. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah. Marijana Ovičaj, upokojenka, Kraljevičev nasip 19, rojena 1877. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah. Emilija Strelec, upokojenka, Kerkov trg 10, rojena 1889. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah. Janez Cepon, pečarski mojster, Kečetova 28, rojen 1918. Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

OPERA Turek, 15. maja ob 19.30: Svara: »Kleopatrina«. Abonma Red D. Sreda, 16. maja ob 20: Martinu: »Zenitev«. Puccini: »Gianni Schicchi«. Abonma F. Cetrtek, 17. maja ob 15: Lindpartner: »Danina«. Družna predstava, delno zaključena. Vstopnice so še na razpolago pri blagajni Operne. Petek, 18. maja ob 15.30: Wolf-Ferrari: »Stirje grobljan«. Abonma Petek popoldanski.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR VIPAVA razpisuje 2 štipendiji po 2000, 4000 din mesečno za študij na učiteljski in šolskem letu 1956-57. Pogoji: Dopržena nižja gimnazija, vsaj dober uspeh, po končanem študiju službovanje na šolah v občini Vipava. Interesenti naj vložijo prošnje do 15. junija 1956 na občinski ljudski odbor Vipava. 1908

ZVEZNA UPRAVA ZA ZAŠČITO RASTLIN razpisuje natečaj za sprejem v službo: STROKOVNJAKA s področja zaštite rastlin za delo v karantenski postaji v Sežani in STROKOVNJAKA za zaščito rastlin — gozdarja za delo v Zvezni upravi za zaščito rastlin. Pravico do udeležbe na natečaju imajo vsi strokovnjaki s fakultetno izobrazbo, ki delajo na področju zaštite rastlin. Plača po uredbi in dopolnilna plača. Prošnje vložite do 31. maja 1956 na naslov: SAVEZNA UPRAVA ZA ZAŠČITU BILJA, BEOGRAD, SAVSKA ULICA 35-IV. 1727

IZSLAJE »Zbirka predpisov o delovnih odnosih« III. dopolnjena izdaja dr. Aleksandra Baltiča Ta zbirka vsebuje prečiščena besedila predpisov s področja delovnih odnosov v skladu z najnovejšimi spremembami in dopolnitvami, ki so bile izvršene po izidu II. izdaje te zbirke. V posebnem delu so zajeti predpisi o plačah v gospodarstvu in plačah delavcev v ustanovah. Izdaja v latinici. Cena 400 dinarjev. Naše izdaje stalno prodajajo vse knjigarne v FLRJ! Izvršujemo tudi posamezna, neposredno sprejeta naročila, po povzetju brez plačila poštnine! Tedni bo izšel »PRIROČNIK ZA INVESTITORJE« II. dopolnjena izdaja Momčila Pejovića in Radoslava Niketića. »Zbirka predpisov o proračunih in ustanovah s sanostojnim finansiranjem« s komentarjem »SAVREMENA ADMINISTRACIJA« (prej »BIRO ZA IZRADU OBRAZACA«) — ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD, PRIZRENSKA 6 poštini predal 479 1746

MANUFACTURED BY FERODO LIMITED CHAPEL-EN-LE-FRITH DERBYSHIRE ENGLAND Obloge za zavore vseh dimenzij za avtomobile in industrijo v različnih kvalltetah lahko dobite pri GENERALNEM ZASTOPSTVU ZA JUGOSLAVIJO »AUTOPROMET«, inozemska zastopstva, BEOGRAD, Masarikova 2 Poštini predal 328 Konsignacijsko skladišče: BEOGRAD, Masarikova 2, tel. 21-664 ZAGREB, Petrinjska 13, tel. 36-501 1785

IZ PEKINGA

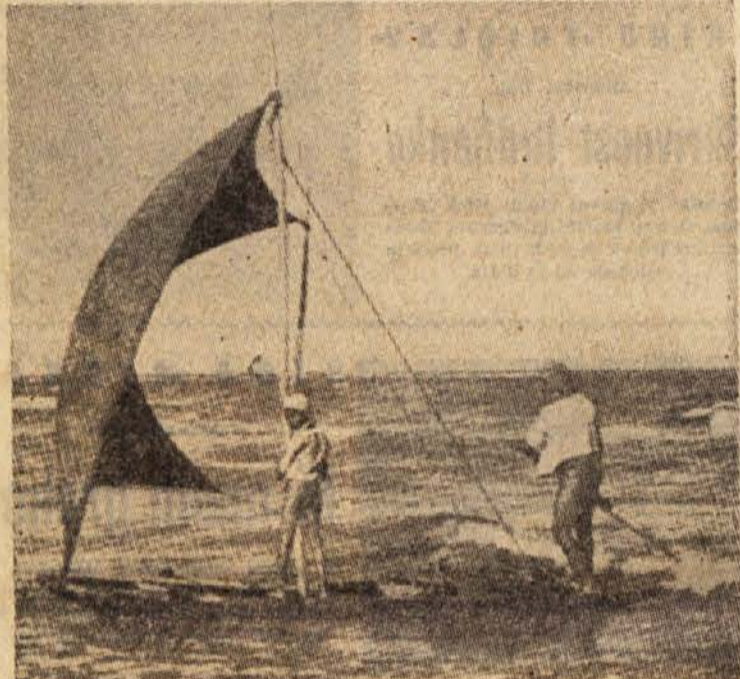
(Od našega stalnega dopisnika)

Peking, maja

V prostorih radia Peking so nas sprejeli prijateljsko in pri srčno. Bilo je kakih 10 fantičev in deklic v starosti 10 do 12 let, v modrih kitajskih oblekah in z rdečimi pionirskimi rutami. Bili smo med bodočimi kitajskimi astronauti, inženirji, konstruktorji, piloti in znanstveniki, ki so se razveselili poziva Radia Beograda, naj se skupaj s prijatelji iz drugih dežel pripravijo na potovanje na Luno. O tem potovanju so razmišljali že prej. To pa je bila prva priložnost, da bi zamisljeno potovanje podrobno pripravili. V imenu svojih tovarišev iz treh pekinških šol nam je 17-letni I Mej Kaj pojasnil njihove načrte, prikazane v sedmih risbah.

Prva slika

Sprejem na pekinškem letališču ob vznožju zahodnih gričev, ki postopoma preraščajo v visoke gore, dokler ne zatonejo v peščeni puščavi Gobi. S teh hribov je vi-

Ribiči na Cejlonu uporabljajo primitivne čolne za ribolov. Čeprav so ti čolni zelo nestabilni, pa so domačini v krmarjenju pravi mojstri in se le redkokdaj prevrnejo.

Za dobro voljo

KDOR NE VERJAME...

Sloveči ameriški atomski strokovnjak profesor Putman je proučeval pomen naraščanja števila prebivalcev na svetu in prišel do zanimivega sklepa: če bi se ljudje množili še nekaj tisočletij tako, kakor se množijo zdaj, bi bila vsa Zemlja pokrita s človeškimi telesi. Zemeljska obla bi naraščala, ker bi bila plast človeških teles čedalje debelejša. Hitrost naraščanja premera Zemlje bi v 11.000 letih spričo razmnoževanja ljudi dosegla hitrost svetlobe, torej 300 tisoč kilometrov v sekundi.

Ko so njegovi prijatelji nejevolno majali z glavami, je Putman odgovoril:

«Kdor ne verjame, naj pa to izračuna.»

«Saj si konec koncev pustil doma šotorsko palico.»

MOZEVO PRESENECENJE

Mlad zakonski par se pelje v novem avtomobilu na počitnice. Sofira žena, mož pa medtem nekoliko zadremle. Zdrami se, ko zaskripljejo zavore in ko udari z glavo ob zaščitno šipo. Pičila dva metra pred njima lež na cesti p-evrnen kamion. Mož si pomane oči in zamrmra: «Povej mi no, ženica, kako si to storila?»

na LUNO

RAZGOVOR Z MLADIMI KITAJCI, KI SO »BILI« NA SELENIŠKEM POTOVANJU RADIA BEOGRADA NA LUNO

du. Stirinajstletni Tao Dži Li pravi, da so bili izredno veseli našega poziva, zlasti zaradi naše dežele in njenih pionirjev, s katerimi bi radi navezali stike. Radost pa so spremljale skrbi. Mislijo namreč, da ne znajo mnogo, da so si pridobili samo osnovno znanje. Med drugim so brali, da dvigne raketa samo nekaj ljudi, sami pa so poslali na Luno kar celo delegacijo. Toda če znanost napreduje, zakaj v 20 letih raketa ne bi mogla dvigniti 11 ljudi? Petnajstletni Se Ca Ming, dijak 25. srednje pekinške šole, pripominja, da so dolgo razmišljali, kam bi postavili mizo. Naposled pa so se spomnili, da to ni potrebno, da stoje stvari tam, kamor jih postaviš. Stirinajstletni Fon Rej pravi naposled, da jih je to potovanje tako prevzelo, da so često pozabljali na kosilo in na dom. Ves čas pa so bili trdno prepričani, da se jim bo nekoč izpolnila želja, da bodo poleteli v vesoljstvo.

Vlado Teslić

V Braziliji v velikem skladišču v mestu Manaus delavci režejo surovi kavčuk, ki je stisnjen v vlike okrogle gmote, na polovico, istočasno pa ga sortirajo.

Druga slika

Po petnajstih urah poleta so mladi potniki že zdavnaj preleteli višino, nad katero zemeljska težnost ne učinkuje več. »Mali debelinko« je kar poskočil od razburjenja in tisti hip odletel proti strehi, narejeni na srečo iz mehke plastične snovi. Pozabil je namreč, da ne sme potegniti nog iz pritrjenega prstana za balansiranje. Ostali se smejejo njegovim neprevidnosti.

Tretja slika

Po petnajstih urah poleta prileti raketa na Luno. Ostale dele-

Četrta slika

Prvi dan na Luni (ki je dolg kakor mesec dni na Zemlji). Dan je posvečen delu in znanstvenim raziskavam. Videti je snemalce, zvezdoslovce s teleskopi, kako ogledujejo Zemljo, geologe itd. Vidimo tudi »malega« debelinka, in sicer znova v nezgodli. Sel je lovit ribe, čeprav so mu povedali, da na Luni ni vode, in seveda tudi ne rib. Zaradi vode je nesrečen tudi mladi slikar. Tudi zmaj se noče dvigniti.

Peta slika

Mednarodni dečji dan 1. junij. Praznujejo ga v veliki stekleni dvorani, segreti in napolnjeni z zrakom, tako da so otroci slekli posebne obleke in odložili maske s kisikom. Program je izreden. Rusi, znani po dobrem baletu, uprizarjajo nekakšno bajko. V sredini je naše jugoslovansko kolo s tamburaši. (Po gostovanju našega ansambla »Kolo« so posneli tudi film, ki ga zdaj prikazujejo v Pekingu, tako da kitajski otroci poznajo naše ples.) Kitajska delegacija uprizarja klasično dramo »Cang Er leti na Luno«. To je pravljica o lepi deklici, ki ji je nekakšno zdravilo omogočilo dolgo življenje in polet na Luno.

Šesta slika

Dne 2. junija je športni dan. Težnost je drugačna kakor na Zemlji, tako da otroci lahko skačejo tudi po 8 m visoko. Tudi mladi kitajski slikar je naposled zadovoljen. Kot poseben umetniški reporter tega tekmovanja je dobil tudi nekaj vode za barvanje in naročili so mu, naj napravi 15 risb. Napravil pa jih je 20. Kitajska delegacija prikazuje akrobatske mojstrovine. Kitajci so znani kot zelo dobri akrobati.

Sedma slika

Dne 7. junija se je kitajska delegacija vrnila v Peking. Na letališču so ji priredili prisrčen sprejem. Z njo so prispeli tudi mnogi prijatelji iz drugih dežel kot gostje. Nekateri člani kitajske delegacije so odpotovali z Lune kot gostje na vse strani sveta.

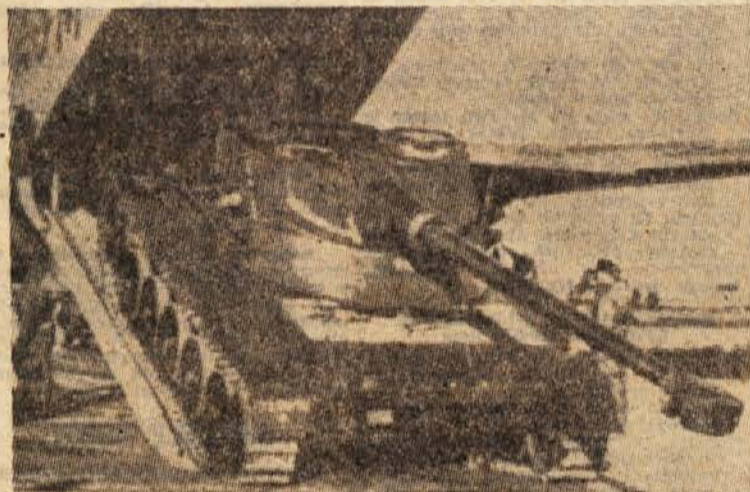
Radi bi zvedeli za nekatere zanimivosti s tega potovanja, o katerih niso pisali Radiu Beogra-

Lanski uspeh v ladjedelništvu

Tonaža japonske mornarice se je dvignila lani od 415.225 na 828.730 brt. Tako se je pomaknila Japonska med državami, ki izdelujejo ladje, na tretje mesto. Prva je še vedno Velika Britanija z 276 ladjami in 1.473.937 brt, kar je od leta 1929 največja letna proizvodnja in kar je dvignilo delež Velike Britanije v graditvi ladij na vsem svetu od 26,8% predlanskim na 27,7% lani. Zahodna Nemčija je glede ladjedelništva na drugem mestu. Lani je zgradila 389 ladij z 928.569 brt. V primerjavi s predlanskim letom pa je njeno ladjedelništvo nekoliko nazadovalo, kajti predlanskim so

zgradile zahodnonemške ladjedelnice 34.545 brt ladjevja.

Tem trem deželam slede po ladjedelništvu Švedska, Holandska, Francija, Italija, Danska, Norveška, Belgija in Španija. ZDA so šele na 12. mestu. Lani so spustili v morje 1447 novih ladij s skupno tonažo 5.316.742 brt ali za 64.100 več kakor predlanskim. Podatkov o ladjedelništvu Sovjetske zveze, Poljske in Kitajske ni na razpolago. Od lani izdelanih ladij je odpadlo 2.436.642 brt (217 ladij) na cisterne. Od teh so jih zgradili 17% v Veliki Britaniji, 16% na Japonskem in 13% na Švedskem.

Transportno letalo tipa Breguet, narejeno nalašč za prevoz težkih vojaških orožij. Letalo je pravkar pristalo in v zadnjem delu trupa so se odprla posebna vrata, tako da je tank lahko zapečjal na trdna tla. Leteči orjak lahko prenese 11 ton na daljavo 2800 milj, ne da bi pristal

O' HENRY:

POMLADNA LJUBEZEN

V sosedni sobi je nenadoma zaropotalo, kakor da je nekda prevrnil stol; gospod Coulson ni končal svojega skrbno pripravljenega govora. Izza zavese se je prikazala gospodična Constantia Coulson, nekoliko koščeno, toda postavno in dokaj ošabno dekle petintridesetih let.

»Mislija sem, da je Higgins pri tebi,« je rekla gospodična Constantia hladno.

»Higgins je odšel z doma,« je dejal njen oče. »Hvala, gospa Widdup, je že dobro tako, hvala lepa.« Gospodinja pomočnica je nežno zardela in odšla.

»Čudovito je to pomladno vreme, kajne Constantia?«

»Saj to je tisto, papa.« Njene besede so zveneale nekam dvoumno. »Kdaj pojde gospa Widdup na dopust?«

»Čez dober teden,« je odgovoril Coulson.

Hči Constantia je stala še nekaj časa pri oknu in gledala v park, kjer je bilo vse v bujnem pomladnem cvetju. Kazno pa je bilo, da se topli sončni žarki prestrašeno odbijajo od njenega srepega pogleda. Kolikokrat so se prismuknjeni stari gospodje že poročili s svojimi gospodinjstskimi pomočnicami, je pomislila.

Ko je prišel drugi dan fant, ki je vozil v hišo led, ga je poklicala k sebi. »Pripeljite, prosim, takoj deset stotov ledu in spravite ga skozi zadnja vrata v klet. Potem pa mi ga pripeljite, prosim, vsak dan v tednu enako količino. In tu imate deset dolarjev nagrade za vaš trud.«

Fant, ki je razvažal led po hišah, je bil čeden in v prsih mu je v popolnem nasprotju z njegovim poklicem utripalo vroče srce. Hvaležno se je priklonil.

Proti poldnevju je vrgel gospod Coulson dva kozarca z mize, razbil v jezi zvonec in kričal, kje je njegov služabnik Higgins.

Gospa Widdup je stopila v sobo. »Ali ste zvonili, gospod?«

Stari gospod je bil sila razburjen.

»Kako to, gospa Widdup, da je v hiši tako strašno mrzlo?«

»Mrzlo, gospod?« je dejala presenečeno. »No da, tu v sobi se človeku res zdi nekoliko hladno. Zunaj pa je krasno kakor v juniju. Lajnarji lajnajo in otroci plešejo — saj ste vendar včeraj rekli, gospod...«

»Kaj ste znoreli, ženska! Tu v sobi zmrzuje, da bo zdaj zdaj po meni, vi pa pridete in mi brbljate o lajnah. Takoj mi prinesite kožuh! Zaprite vsa okna! Ko se Higgins vrne, naj mi neutegoma prinese čašo vročega groga!«

Toda zgodbe še ni konec. Ko je Higgins drugo jutro potisnil gospodu Coulsonu naslonjač k oknu, so zapihljale po sobi nežne in božajoče pomladne sapice. In opojno je zadišalo po pomladi.

Prihitela je gospa Widdup. Gospod Coulson jo je prijel za roko. »Ljuba gospa Widdup,« je rekel nežno, »že zdavnaj vem, da bi ta hiša brez vas ne bila nič. Če je pol milijona dolarjev in zvestoba srca, ki sicer ni več najmlajše, vendar pa še zdalce ne ohlajeno...«

»Gospod Coulson, ugotovila sem, zakaj je postalo v hiši nenadoma tako mrzlo,« je vzkljknila žarečih oči. »Led je kriv — kup ledu v kleti in v centralni kurjavi! Toda zdaj je spet maj!«

»...zvesto srce,« je nedaljeval gospod Coulson nemoteno, »ki ga je zdramila pomlad k novemu življenju in — toda gospa Widdup, kaj poreče moja hči?«

»Vaša hči, gospod,« je pripomnila gospodinja pomočnica, »vaša hči... jo je popihala snovi s fantom, ki je razvažal led, v pomladi!«